

Spinn spinn

av

Tord Akerbæk

Dokument:

Spinn spinn

/home/tord/skrift/spinn/spinn.odt

totalt 133 sider

1. juni 2015

Kontakt:

Tord Akerbæk

Storkleva 12 1767 Halden

+47 92228691

<http://www.akerbaek.no/>

tord@akerbaek.no

Historikk

Manuset påbegynt juni 2014.

Første versjon desember 2014.

Endelig versjon mars 2015.

De som er med:

Ida, Ara, Fiskeren, Fiskerkona, Hollenderen, Mor, Bente, Lensherrinnen, Kokka, Forvaltersken, Pernille, Tausa, Sagmesterdatteren, Lensmannen, Vrål, 2 fortellere, Den gamle, 2 barnebarn, Kjerringa, 4 tistedalsjenter, Mads Wiel, Nordberg, Sally, Molly, Bessie, Oppsynsdamen, Gusta, Petra, Skipperkona, Gullan, Lillan, Svenskemamman, 3 fruer, Anker, Stang, Piken, Martine, Louise, Smultringselger, Parykkmakeren, Arbeideren, Kontordamen, Kassereren, Jenta, Svensk turist, Kona hans, Serveringsdamen, vitsemakere, Anna, Klara, Dagny, Annas søster, Slarva, Berte, Berit, 3 religiøse arbeidere, en mor, Bibliotekar, dame, leder, Edel, en teknisk datter, Olga, Nini Roll Anker, arbeiderkor, Annas mor, Alma, designer, bærplukker, Johan, Agitatoren, Bestyreren, en teknisk far, en konstabel, konduktøren, Annas far, menighetsforstander, skurekone, spinnejenter, Bente, indiske vevjenter, en arving, vevjenter, dame, nåtlerske, en mor, datter, nåtlerske, Haldenpiken 71, blåveispiker, mor, skurekone, badejenter, inder, eldre dame, datter, C. Anker, C Ankers mor, 2 ingeniører, sjef i Asia, G Klein, Statsråden, spolegutt, aksjemegler, P Hofgård, HA, formann, A Johanson.

Første sirkel. Opphavsmyster.

De som er med

a.....	Fiskerkona	b.....	Bente
c.....	Forteller, sagmesterdatter	d.....	Forteller
e.....	Kokka	f.....	Tilskjærer, Ida
g.....	Tilskjærer, tauså	h.....	Tilskjærer, lensherrinnen
i.....	Pernille, den gamle	j.....	Det ene barnet, forteller
k.....	Det andre barnet, forvaltersken	l.....	Ara
m.....	Tatormor	n.....	Fiskeren
o.....	Hollenderen	p.....	Vrål, forteller, lensmannen

(Første del.

Publikum slipper inn i et lite foredragslokale. Her står en foredragsholder med en prosjektør og forsøker å holde et foredrag. Han kommer aldri i gang, for teknologien svikter, strømmen går og det blir nesten mørkt i lokalet. Fram fra skyggene kommer spinnejentene. De er grå og støvete, som spøkelser fra fortiden og snakker med hviskende stemmer. De henter ut publikum i grupper og tar dem med seg.

Foredragsholderen forsøker stadig å komme igang, men lyset går igjen og igjen. Et og annet tordenbrak og noen skrik hører vi også. Det hele er uhyggelig. Til slutt er ingen igjen.

Jentene tar med seg publikum i små grupper inn i fabrikkhallen. Der er et stort rom fylt opp med etterlatenskaper fra fortiden. Maskiner, koffertar, kasser, redskaper. Alt stua sammen som en slags absurd installasjon uten plan og mening. Inne i dette roterommet er det rydda trange gater og små plasser. Her spiller vi små kontante scener fra arbeids og dagligliv. Scenene er kjappe og når de er slutt, går skuespillerne raskt videre til en ny plass og spiller en annen scene. Etterhvert vender de tilbake til samme plass og spiller samme scene på nytt i en stadig runddans, slik at teateret blir en stor maskin eller et samleband og den enkelte skuespilleren et lite hjul i maskinen.

I sceneskiftene kjører vi en kraftig lydkulisse med fløyter og maskinstøy. Et sted står en trappestige eller stillas så publikum kan komme seg opp å få oversikt over hele maskineriet. Jentene leder publikum rundt og hjelper dem å finne fram til alle spilleplassene. Kanskje får de et hullkort de kan klippe i for å se at de har fått med seg alt.

Stykket spilles på 5 poster, N,V,S,Ø i hjørnene og C i midten.

Det er utganger ved post S og post Ø. Publikum deles i 5 grupper.

Fem jenter, a,b,c,d,e har vært nede og henta publikum.

Først slipper gruppe I inn, sammen med a. De kommer til post S. Her møter de «tilskjærerne» i scene S0.)

Post S. Scene 0.

(Tilskjærerne, f, g, h måler og vurderer publikum og gir dem roller. De sier ting som:)

Så pen ho var!

Han her var vel en staut kar!

Ho rømte te Paris med en kunstner.

Han gikk på sævva fra han var åtte år.

Døm sier ho slo ihjæl kællen sin.

Stakkars liten. Han døde så ung.

Ho sovna alltid i timen.

Drukna midt i Skagerak.

Finner ikke fred i grava.

Gjør noen?

Faren stengte ho inne på loftet.

Alltid skulle han sloss å bråke.

Døde i barsel.

Døde i Spanskesjuken.

Ble nærsynt ved symaskina.

(Etc. Improviser!)

Alle merkes så de kan kjenne igjen gruppa si underveis.

Andre del.

Musikken begynner så smått, men foreløpig er den ganske lav og rolig.

Naturlyder. Fossesus.

En av jentene, a, følger gruppe I videre til post C der de ser scene C3.

Gruppe II kommer inn og ser scene S0.)

Post C. Scene 3.

(I ødemarken ved Tistas munning. i:Den gamle. j:Det ene barnet. k:Det andre barnet.)

DEN GAMLE

Her lå det en by en gang.

BARN 1

Her? Midt i ingenting?

BARN 2

I et eventyr?

DEN GAMLE

Nei. I virkeligheten. Der borte var rådhuset.

BARN 1

Kanskje det har vært en bensinstasjon her.

DEN GAMLE

Men hører dere ikke hva jeg sier? By sier jeg! Med gater og hus. Og torv.

Her lå en tobakksforretning.

BARN 2

Hun er så gammel. Hun vet ikke hva hun sier.

DEN GAMLE

Her var skole. Og bad. Og teater. Slike ting som er i en by.

BARN 2

Er det noe du har lest om?

BARN 1

Hva skulle folk levd av her?

DEN GAMLE

Det folk gjør i byer. Lager sko. Selger brennevin.

BARN 2

Stakkars Oldermor. Du fantaserer.

DEN GAMLE

Jeg husker alt sammen! Det var en papirfabrikk og en konditor og sukkerverk og en fisker og en kirkegård for de døde.

BARN 1

Nå reiser vi hjem til rommet ditt.

DEN GAMLE

De lagde sko av fiskeskinn og vannet var giftig. De solgte epler på torget. Der lå det en musikkpaviljong.

BARN 2

Så-så.

(Alle tre til post S)

(Tredje del.

Gruppe III kommer inn og gjennomgår S0.

En av jentene, b, tar med seg gruppe II til post Ø og ser scene Ø1.

a tar med seg gruppe I til post V og ser scene V1. f må gå til post Ø.)

Post V. Scene 1. Fantefølget.

(Tistedalen, Vadet. m:Mor, l:Ara og b:Bente.)

MOR

Mellom sjøen og fossen er det et stille elvestykke. Der kom vi oss over.

BENTE

Er det langt igjen?

ARA

Tel hva?

BENTE

Te dit vi ska?

ARA

Vi skal vel ingen steer. Vi ska bare gå.

MOR

Jeg tenkte vi skulle rekke Rokke kjerke før kvelden. Så har vi skydd for skrubben.

BENTE

Jeg er ikke redd for ulver.

MOR

Nei, men det fins verre ting.

ARA

Mor, Bente har plumpa!

BENTE

Det har jeg ikke, det!

ARA

Du er jo våt langt opp på ryggen.

BENTE

Kan vi hvile nå? Jeg er sleten.

MOR

Så får vi det, da.

ARA

Kan jeg gå å se meg rundt?

MOR

Jada. Og se om du får raska med deg noen vedpinner, så vi får tørka søstra di.

BENTE

Får jeg være med?

ARA

Nei!

MOR

Ikke bli for lenge borte.

Og pass deg for fossen.

Post Ø scene 1. Fiskeren.

(Halden, Sørsida. ca 1550. n:Fiskeren, a:fiskerkona og f:Ida, dattera deres.)

FISKERKONA

Den første på stedet var en fisker.
Han bodde ytterst på hallen.
Huset hans lå helt nede i vannkanten.
Det var det eneste huset, den gangen.

FISKEREN

Idaliten, vær snill og fyr opp i grua.
Jeg er så giktisk, jeg kan knapt røre meg før jeg får varme i kroppen.

IDA

Gjør det fælt vondt, far?

FISKEREN

Hva da?

IDA

Gikta.

FISKEREN

Å, ja. Det verker og stikker og skjærer.
Det er som jeg hadde en kniv i ryggen.
Det er den rå lufta fra fjorden som gjør det.

FISKERKONA

Hø!

FISKEREN

Ondt ofte lider den fiskermann.

IDA

Det er ikke mer ved.

FISKEREN

Ikke det.

(Pause.)

Kan ikke du gå ut å se om du finner noen vedtrær, så er du en liten engel.

IDA

Javel, Far.

(Lydsignal. Alle fryser.

Musikk. f:Ida går til post C. l:Ara går til post C.

Fjerde del

Gruppe IV kommer til S0.

Gruppe I og II blir stående og ser scene V2 og Ø2.

En av jentene, c, fører gruppe III til post C hvor de ser scene C2.)

Post V scene 2. Ved sjøen.

(m:Mor og b:Bente)

BENTE

Det er så pent her.

MOR

Synes du det.

BENTE

Ja..

MOR

Hva er det som er så pent, da?

BENTE

Vet ikke. Alt.

MOR

Det er ikke bare du som er lat og ikke vil gå lengre?

BENTE

Nei.

Fossen er pen. Skauven og jordene.

Og sjøn. Sjøen er ille pen.

MOR

Jasså, du.

BENTE

Hva laver du?

MOR

En barkbåt.

BENTE

Til meg?

MOR

Kanskje det.

BENTE

Jeg skulle ønske vi kunne bli her for bestandig.

(pause)

Hvorfor kan ikke vi bo et sted?

MOR

Fordi vi ikke er bønder.

Hadde vi eid en plass, aldri så liten,
så kunne vi bodd der og levd av det.

Men alt det du syns er pent, er det noen andre som eier.

Og derfor må vi vandre videre.

BENTE

Går det ikke an å leve av noe annet enn å være bonde?

MOR

Bonde eller tater. Det er alt jeg vet om.

(Lydsignal. De fryser. Musikk.)

Post C. Scene 2. Hollenderen.

*(o:Hollenderen, f:Ida og l:Ara. Ida og Ara holder hvert sitt vedfang.
Hollenderen snakker nederlandsk og litt ymse språk. Oversettelse mangler foreløpig.)*

HOLLENDEREN

Goeiemorgen mine damer.

ARA

God morgen!
(Neier.)

IDA

Ikke snakk te'n.

HOLLENDEREN

Aangenaam kennis met u te maken.
Vet dere hvem som eier denne skogen? Proprietæren? Godseieren?

IDA

Hva er det han sier?

ARA

Jeg skjønner ikke helt. Han snakker hollandsk trur jeg.

HOLLENDEREN

Jeg vil kjøpe skog. Forstår dere? Hele denne skogen.

IDA

Kan du hollandsk?

ARA

Jeg kan si «Jeg elsker deg».

IDA

Ikke gjør det!

HOLLENDEREN

Hvordan skal jeg få dere til å forstå?
(Prøver å ta vedfanget)
Kjøpe tre. Se her. Gylden. Penger. Tre. Penger. Tre.

ARA

Han vil kjøpe pinnane våres.

IDA

Han er ikke rekti.

HOLLENDEREN

Ta en gylden hver. Gå hjem og si «Hollenderne kjøper skog».

IDA

Kom vi går.

ARA

Nei! God morgen!
(Neier igjen.)
Ik hou van jou!

IDA

Hold opp!
(Lydsignal. De fryser. Musikk. f:Ida til post Ø. l:Ara til post V.)

Post Ø. Scene 2. Fiskerskrøner.

(n:Fiskeren og a:fiskerkona)

FISKERKONA

Skal ikke du fiske?

FISKEREN

Jo, i dag skal jeg fiske.

FISKERKONA

I sengehalmen?

FISKEREN

Nei, i fjorden.

I dag tenkte jeg fiske i fjorden.

FISKERKONA

Ja, det er jo ikke hver dag.

FISKEREN

Når jeg bare får varmen i skrotten, så skal jeg gå å se til båten,
og om Gud vil og båten flyter,
så skal du få så mye fisk som du aldri har sett, mor.

FISKERKONA

Det blir vel helst årbuk og gjørmefisk, det.

FISKEREN

Å, du skal få fin, fet ål, kjerring.

Og sjørett skal du få, og laks som det blinker ta.

Og er du snill og legger deg her og varmer bena mine, så skal jeg ro helt til Berby og
fiske en perlemusling tel deg.

FISKERKONA

Tullfant.

(Lydsignal. De fryser. Musikk.)

Femte del

f:Ida til post Ø. l:Ara til post V.

Gruppe V inn til post S0.

*i, j, k fører Gruppe IV til post C og spiller scene C3 underveis
d går videre til post N*

c fører gruppe III til post N og er med på scene N1

Gruppe I og II blir stående og ser scene V3 og Ø3.)

Post V scene 3. Opportunistene.

(*m:Mor, l:Ara og b:Bente.*)

ARA

Mor, se.

BENTE

Hva er det?

ARA

En penge.

MOR

Hvor fikk du den?

ARA

I skauen. Ved elva.

MOR

Jøss!

ARA

Er den mye verdt?

MOR

Jeg vet ikke. Den er hollandsk.
Hvem ga deg den?

ARA

En mann. Han kom fra en båt.

BENTE

Får jeg se?

ARA

Nei, den er ikke din.

MOR

Hva slags mann?

ARA

Han var rar. Han hogg merker i treene og ga penger til meg og e annen jente.
Og så ville han ha tak på en han kalte proprietaren.

MOR

Hm!

ARA

Kan jeg beholde den?

MOR

Ja, det var jo du som fikk den.

BENTE

Hva er det du tenker?

MOR

Jeg tenker at vi kanskje skal bli her e stønn.
Det kan hende det er en bra plass.

Post Ø. Scene 3. Skam.

(*n:Fiskeren, a:fiskerkona, f:Ida*)

FISKEREN

Hva er det?

IDA

En hollandsk penge.

FISKERKONA

Hvor kommer den fra?

IDA

Holland.

FISKEREN

Svar ordentlig. Hvem ga deg den?

IDA

En mann

FISKERKONA

Å, du, di flyfille.

FISKEREN

Hva slags mann?

IDA

Han var utenlandsk. Hollandsk, trur jeg.

FISKERKONA

Skjems, unge.

FISKEREN

Hva måtte du gjøre for den.

IDA

Ingenting.

FISKEREN

Hva ga han deg penger for?

IDA

Han ville kjøpe vedpinnane mine.

FISKERKONA

Du ljuger så det renner av deg.

IDA

Det er sant. Sjarmant, sa han og så kyssa han meg på handa.

FISKEREN

Bare der?

IDA

Hvor skulle han ellers kysse meg?

FISKEREN

Ikke gjør deg dum.

FISKERKONA

Ris får du ansett.

IDA

Uæææh!

Post N. Scene 1. Sagnet om Vrål.

(*Snekketorpklevene. c:Forteller, p:Vrål, d:Forteller 2*)

FORTELLER

I bygdene rundt Iddefjorden fortelles sagnet om Vrål fra Hesje.

Vest for Iddefjorden, i soknet Skee, ligger en gård som heter Hesteskee, men som aldri kalles annet enn Hesje.

Der bodde det for lenge siden en veldig kjempe som hette Vrål. En gang hadde han vært i Kristiania og kjøpt seg tolv digre plogjern. Han la hjemveien gjennom Idd, og det kan vel være at han ble både støl og trett, for midt oppe i de bratte Snekketorpklevene satte han seg ned for å hvile.

VRÅL

Hadde jeg visst det var så godt å hvile, så skulle jeg ha hvilt før.

FORTELLER 2

Sa Vrål.

FORTELLER

Men det skulle han nok ikke ha sagt, for da han vel hadde hvilt ut og skulle dra videre på ferden, orket han ikke å bære med seg mer enn halvparten så mange plogjern.

FORTELLER 2

Der hvor Vrål satt og hvilte, kan en den dag i dag se et stort søkk i fjellet.

FORTELLER

Men i lange tider deretter ble seks jern liggende igjen ved Snekketorp.

(

Sjette del.

Skuespillerne blir stående der de er og spiller tre påfølgende scener. Etter hver trippel, sender de publikum videre.

Gruppe I går videre til post S og ser scene S1-3.

Gruppe II går til post C og ser scene C1-3.

Gruppe III går til post V og ser scene V1-3.

Gruppe IV går til post N og ser scene N1-3.

Gruppe V går til post Ø og ser scene Ø1-3.

)

Post N. Scene 2. Sagnet fortsetter.

(p:forteller)

FORTELLER

Av det første plogjernet smidde vi økser og sagblad.

Vi var ikke mer enn et ladested den gangen.

Et sted utenlandske oppkjøpere kom og henta tømmer med skipene sine.

I de våte Nederlandene bygde de store byer på pæler fra skogene våre.

I engelske kullgruver sang kanarifuglene mellom pitprops fra Knardal og Eskeviken.

Når strendene var hogd flate, søkte tømmerhoggerne seg innover i landet.

Vi vet ikke hvem som tenkte tanken først.

Vi vet ikke hvem smeden var, som hamret det rødglødende jernet flatt og filte frem de første sagtennene.

Vi vet ikke hva han het, den første mølleren som kasta kvernstenen på elva og satte sagbladet i arbeid. Kanskje kom han fra Stumberg, Os, Veden eller Bjørnstad. Kanskje var han en vandrende skåning som slo seg til tro i fossesuset.

Vi vet ikke.

Men en dag, da den gamle fiskeren nede på hallen kreka seg ut i grålysinga for å mige, så lå plankene ferdig sagt, i stabler svære som hus rundt han.

De lå i lange rader med gater i mellom, og i den ullne morratåka som skjulte både Rødsberget og Kuskjær, så det akkurat ut som en by.

Post N. Scene 3. Reisepasset.

(En lensmannsgård, et sted i Norge. p: Lensmannen. c:Jenta.)

JENTA

Jeg skulle be lensmannen om reisepass

LENSMANNEN

Hva skal du med reisepass?

JENTA

Det er til Far.

LENSMANNEN

Hvor hadde han tenkt å reise hen, da?

JENTA

Til Tistedalen. Det er i Idde og Marker Len.

LENSMANNEN

Jeg vet hvor Tistedalen er.

Idd og Marker, sa du?

JENTA

Ja.

LENSMANNEN

Det blir ikke noe av. Gå hjem med deg.

JENTA

Men ...

LENSMANNEN

Jeg liker ikke all denne reisingen folk har satt i gang med.

Det er unødvendig.

Folk får holde seg der de hører til. Ihvertfall allmuen.

JENTA

Men vi har et brev!

LENSMANNEN

Få se.

JENTA

Det er fra herr Gerloff Nettelhorst. Han bygger sag og vil ha en sagmester.

Han vil at Far skal være der før Gaukemesse.

LENSMANNEN

Og resten av huslyden?

JENTA

Vi skal komme etter til høsten. Om han beholder Far.

LENSMANNEN

Så dere har bare tenkt å reise avgårde til et et vilt fremmed sted?

JENTA

Ja!

LENSMANNEN

Og saga mi, da? Hvem skal være sagmester der?

JENTA

Det får lensmannen spørre herr Gerloff Nettelhorst om!

Post S. Scene 1.

(På herregården. e:Kokka, i: Pernille, j: Forteller, k:Forvaltersken, g:Tausa, h: Lensherinnen)

FORTELLER

Der elva oser, ligger et stort gods. Det er så svært at det minst må være kongen som eier det. På godset bor lensherren. Han sover ennå, men lensherrinnen er våken.

LENSHERRINNEN

Jeg fryser! Hvorfor er her så kaldt, forvalterske?

FORVALTERSKEN

Det er Norge, Frue. Her er alltid kaldt.

LENSHERRINNEN

Jeg vil hjem. Jeg vil ikke bo i det her kolde land.

FORVALTERSKEN

Fruen klager, Pernille. Hvorfor fyrer vi ikke?

PERNILLE

Hvorfor har ingen fyrst opp, kokkepике?

KOKKA

Det er kjøkkentausa, madam. Ho har ikke fyrst opp.

TAUSA

Veden var rå!

KOKKA

Veden var bløt.

PERNILLE

Veden var våt.

FORVALTERSKEN

Veden var fuktig.

LENSHERRINNEN

Men så gjør noget.

FORVALTERSKEN

Gjør noe

PERNILLE

Men se til å gjøre noe med det!

KOKKA

Så hent ny ved, da!

TAUSA

Ja - ja -ja!

(g:Tausa til post C.)

Post S. Scene 2. Den frosne adelsdamens sang.

(k:Forvaltersken. h:Lensherrinnen.)

LENSHERRINNEN

Har hun spisset pennen?

FORVALTERSKEN

Javisst.

LENSHERRINNEN

Og varmet blekket?

FORVALTERSKEN.

Det har jeg.

LENSHERRINNEN

Da kan hun ta diktat. Jeg vil skrive til min tante i Aalborg.

(Synger. Mel: Man from the Daily Mail)

Det er meget grusomt, kære Tante, at bo i Norges len.
Her er meget koldere enn jeg er vant te'. Jeg får nok varig men.
Her er ingen jeg kan gå på ball med. Det er verre enn du tror.
Her arbeider man for føden. Det er kædelig som døden
at bo så langt mot nord.

*Og hvert følsomt lem, som kan stikke frem, dækkes over, når man sover.
Hver minste tå har jeg frosset blå. Det er sant det, kære Tante!
I vår park er der tælet mark, der knapt et gresstrå gror.
Her stræver man for føden. Det er kædelig som døden
at bo så langt mot nord.*

En lensherrinne er en meget tander kvinne. Mager som en strek.
Når det blæser holdes lensherrinnen inde, iskold, blå og blek.
Norge er et meget kølig landskap, der mænd og rovdyr bor.
Her kæmper man for føden. Det er kædelig som døden
at bo så langt mot nord.

*Og hvert følsomt lem, som kan stikke frem, når man sover, dækkes over.
Hver minste tå har jeg frosset blå. Det er sant det, kære Tante!
I vår park er der tælet mark, der knapt et gresstrå gror.
Her stræver man for føden. Det er kædelig som døden
at bo så langt mot nord.*

(i,j,k til post C)

Post S. Scene 3. Lensherrinnen får en ide.

(Tilstede h:Lensherrinnen. Inn g:Tausa.)

TAUSA

Det ligger en båt i fjorden! Fra Holland!

LENSHERRINNEN

Holland? Det er jo nesten sivilisasjonen. Hva gjør den her?

TAUSA

De vil kjøpe tømmer. De spør etter godseieren.

LENSHERRINNEN

Han sover. Vekk ham!

Stans! Jeg skal skrive et nytt brev. Ta diktat.

Til Herr Prost Samuel Søfrensen.

TAUSA

Til herr Samuel Sørensen.

LENSHERRINNEN

Tillat mig at takke på mine egne og min hustrus vegne for Deres gjestfrihet

TAUSA

Min hustrus?

LENSHERRINNEN

Ikke afbryd. Vi setter min manns navn under. Gjestfrihet under vores besøk , og den spennende ekskursjon til den saug De eier..

TAUSA

Eksekusjon.

LENSHERRINNEN

Jeg ber Dem nu om hjelp til at anbefale en saugmester, til en saug jeg vil bygge.

Har du fått med alt?

TAUSA

Nei.

LENSHERRINNEN

Hvorfor ikke det?

TAUSA

Jeg kan ikke skrive.

LENSHERRINNEN

Så får jeg skrive selv. Gi meg pennen.

Dette er skrekkelig morsomt. Jeg glemmer rent at jeg har koldbrann.

Post C. Scene 1. Den fremmede.

(Langs Tista. o:Hollenderen.)

HOLLENDEREN

En dag kom det en båt.

(Han går i land. Fortøyer. Finner fram tommestokk og øks. Så gir han seg til å måle og blinke trær.

Lydsignal. Han fryser.

Musikk. Hollenderen bryner øksa.

Nytt lydsignal, scene C2 følger, så trekker hollenderen seg ut før scene 3.

Sjuende del.

i,j,k returnerer til post S. De øvrige skuespillerne blir stående der de er og spiller de tre scenene om igjen.

Gruppe I går videre til post Ø.

Gruppe II går til post N.

Gruppe III går til post S.

Gruppe IV går til post V.

Gruppe V går til post C.

Åttende del.

i,j,k returnerer til post S. De øvrige skuespillerne blir stående der de er og spiller de tre scenene om igjen.

Gruppe I går videre til post C og ser scene C1, C2 og C3*

Gruppe II går til post V.

Gruppe III går til post Ø.

Gruppe IV går til post S.

Gruppe V går til post N.

)

Post C. Scene 3*. Tidsperspektiv.

(i:Den gamle, j:Den ene, k:Den andre. De følger med på de øvrige postene)

DEN ENE

Hva ser du?

DEN ANDRE

Et barn som får pryl for skams skyld.

DEN ENE

Et annet får ros for det samme,

DEN ANDRE

En kvinne skriver et brev.

DEN ENE

Mottakeren har alt lest det.

DEN ANDRE

Tror du på det?

DEN ENE

At det lå en by her?

DEN ANDRE

At den en gang skal bli bygd?

DEN ENE

Jeg tror slike ting skjer nå, men ikke her.

DEN ANDRE

Jeg tror slike ting skjedde her, men ikke nå.

DEN ENE

Au!

DEN GAMLE

Hva er det?

DEN ENE

En bitte liten spiker.

DEN ANDRE OG DEN GAMLE

Det er en nudd. Den er til å spikre fast skosåler.

DEN ENE

Hvordan vet du det?

DEN ANDRE

Jeg bare fikk det for meg.

(Pause)

Kan man arve minner?

(Niende del. Kort mellomspill.

Publikum blir stående.

Post S. Mellomspill.

LENSHERRINNEN

En slik varm og deilig aften. Hvor er det ikke fæstlig her i Norge når det skjer noget!

(Alarmklokker.)

Hvor kommer den lyden dog fra?

TAUSA

Det er brannklokkene!

Post V. Mellomspill.

MOR

Hva gråter du for?

ARA

Det er røken som svir i øya.

(Alarmklokker)

BENTE

Det brenner nede ved fjorden. Hele byen brenner!

Post C. Mellomspill.

(Hollenderen kommer løpende)

HOLLENDEREN

Feuer, feuer! Alarm!

(Alarmklokker)

DEN GAMLE

Å nei, det hadde jeg glemt. Skjer det alt nå!

Post Ø. Mellomspill.

(Fiskeren går ut for å slå lens)

FISKEREN

Hvor ska en stakkar gjøre ta seg? Det er snart ikke et tre igjen.

(Alarmklokker)

FISKERKONA

Hva er det? Er det brannklokkene?

FISKEREN

Bare brenn hele skiten!

Post N. Mellomspill.

FORTELLER

Da den gamle fiskeren kom ut for å se til båten, ble plankestablene farva ildrøde av kveldssola.

(Alarmklokker)

Det så ut som om byen sto i brann.

(I løpet av mellomspillet flytter skuespillerne seg hovedsaklig motsols til nye poster mens de roper til hverandre.)

C

(på post V)

Hvor brenner det?

Q

(på post S)

Rådmann Paasches hus!

A:FISKERKONA

(På post Ø)

Kommer det hitover?

L

(På post C)

Det sprer seg over elva.

O

(På post N)

Røm til Eskeviken.

ALLE

Til Eskeviken!

Andre sirkel. Industrireisning.

De som er med

a.....Fiskerkona, Tistedalsjente	b.....Kjerringa
c.....Gusta, Louise, jente, serveringsdame	d.....Petra, kontordame, Tistedalsjente
e.....Oppsynsdamen, rik frue, mor	f.....Bessie, svenskemamma, Tistedalsjente
g.....Gullan, Tistedalsjente	h.....Lensherrinnen, turistens kone
i.....Rik frue, Tistedalsjente	j.....Sally, Martine
k.....Molly, stuepiken	l.....Rik frue, Tistedalsjente
m.....Skipperkone, Lillan	n.....Anker, kasserer, svensk turist
o.....Nordberg	p.....Stang, smultringselger, arbeider
q.....Wiel, Mads Wiel, parykkmaker	

(Første del.

Publikum har blitt stående, men skuespillerne har i løpet av første mellomspill fordelt seg på nytt:

Post C: l, b, i, f, g.

Post N: o, e, j, k.

Post V: m, c, d.

Post S: n, p, q – tre menn.

Post Ø: h, a.

Nå spilles fire scener på hver post, før publikum flytter seg igjen.)

Post C. Scene 1.

(Tistedalen. Ca 1660. Tilstede b: Ei gammel kjerring og i, f, g, l jenter fra Tistedalen.)

KOR

En liten gutt ifra Tistedærn
kjørte borda, kjørte borda
Den samme da'n for e gammel kjerring til jorda.
Ja, det gjord'a.
Og da døm henne på båra bar,
så gjord'a jammen det som verre var:
Jammen gol'a! Ja, det gjord'a!

KJERRINGA

Kykkeliky!
(spretter opp)

JENTE 1

Vi har høner og gris

JENTE 2

Og vi har potetåker

JENTE 3

Men vi ern'te bondeknøler!

JENTE 1

Vi bor på ett rom

JENTE 2

Og et halvt kjøkken

JENTE 3

Men vi ern'te byklæddær!

JENTE 1

Vi sier «jæ» og «ente»

JENTE 2

Og «snål» og «brøllopp»

JENTE 3

Men vi ern'te svenskeræddær!

JENTE 1

Vi kan stå på trammen og preke med døm borte på sævva

JENTE 2

Og døm hører vårs helt nere på smedbruket.

JENTE 3

Men vi er'nte store i kjeften for det!

(Lydsignal. b: kjerringa blir værende. f til post N. g venter i utkanten. l og i blir værende)

Post C. Scene 2.

(Tistedalen 1600-1700. To jenter, l og i. b:kjerringa arbeider.)

JENTE A

Hva har du?

JENTE B

Kålrabi

JENTE A

Får jeg?

JENTE B

Dra te dæ griselabbane

JENTE A

Snålhøne!

JENTE B

Den er min!

JENTE A

Du kan vel dele med dæ, vel.

JENTE B

Den er min, sier jæ.

JENTE A

Hvem ga'n te dæ da?

JENTE B

Bestemora di.

JENTE A

Da er den fra vår åker

JENTE B

Nei, for det er ikke deres åker. Det er bonden på Veden sin åker.

JENTE B

Nei.

JENTE A

Jo.

JENTE B

Nei, for bonden eier ikke Veden, nemlig.

JENTE A

Hvem gjør det da, liksom?

JENTE B

Anker, for han eier allting. Skauen og saga og hele Tistedærn.

JENTE A

Bestemor, ikke sant det er sant at Anker eier hele Tistedærn?

JENTE B

Ikke sant at det ikke er sant?

Post C. Scene 3. Går og stanker.

(Tistedalen 1814. b:Kjerringa. q:Mads Wiel.)

KJERRINGA

(Går tvikroket og plukker opp kapp.)

Den her var'nte no fin. Og den her, den er'nte brukandes, men den her den får duge, å husj å husj, er'nte ved te å brenne det her. Bare skrot og pinneved. Men det der var vel en fin plankebet. Ska jæ ta den tru? Eller ska jæ la'n ligge? Det er'nte lett å vete.

WIEL

Hva er det du holder på med, da, Konemor?

KJERRINGA

Er det noon som prekær te mæ?

WIEL

Det er meg.

KJERRINGA

Jæ kan'te se dæ.

WIEL

Her oppe.

KJERRINGA

Ja, jæ skjønner det. Jæ kan'te se dæ for det.

WIEL

Jeg spør hva du holder på med.

KJERRINGA

Jasså, gjør du det.

WIEL

Men noe svar får jeg kanskje ikke?

KJERRINGA

Jæ går å stanker
å bærer planker
for Petter Anker

WIEL

Det var en artig regle. Vil du ha en skilling?

(Ikke svar)

Vil du ha en spesiedaler?

Vil du ha et kronestykke, for svarte fanden!

KJERRINGA

Ja takk.

WIEL

Hva skal du bruke det til, da?

KJERRINGA

Noe er gull og noe er sølv
Noe til brennvinn og noe til øl.

WIEL

Hva får du hos Anker da, konemor?

KJERRINGA

Gratis hus og gratis ved.
Grøe på bua og varme på grua.

WIEL

Du har ikke mer lyst til å spinne bomull for Mads Wiel?

KJERRINGA

Kunne vel være...

WIEL

Møt opp mandag morgen klokken seks. Og har du noen flinke døtre, så ta dem med deg.
(b:Kjerringa blir værende. q:Wiel til post N.)

Post C. Scene 4. Jøkulen.

(b:Kjerringa, a og d, to jenter.)

JENTE 1

Bestemor, ikke sant det er sant at Anker eier hele Tistedærn?

JENTE 2

Nei, for ikke sant at det er Wiel?!

KJERRINGA

Det er Jøkulen som eier Tistedærn

JENTE 2

Hvem er det?

KJERRINGA

Han bor her ikke lenger.

JENTE 1

Hvor er han da? Er han rikere enn Anker?

KJERRINGA

Han er rikere enn Anker, Stang og Wiel tesammen. Han eier alt landet fra Hvaler te Linnekleppen og enda lenger.

JENTE 1

Skrøner du nå eller?

JENTE 2

Åssen ser han ut?

KJERRINGA

Svær. Og hvit og blå. Støgg og vakker på en gang?

JENTE 2

Har du sett'n?

KJERRINGA

Da jæ var ung og gikk hvor jeg ville, så jæ'n en gang langt borte i horisonten. Han var så fin og blank at det lyste a'n.

JENTE 1

Og han eier lissom hele Tistedærn?

KJERRINGA

Han eier hele landet. Ser du Vennera? Det har han bygd. Wiel og Stang døm kan bygge sager og plankerenner, men Jøkulen demma opp Femsjøn og grov ut hele dærn. I skauvane te Stang der er det ikke et juv han ikke har gravd ut eller en sten uten at han har lagt den der.

JENTE 1

Hvor er'n hen nå'a?

KJERRINGA

Bortreist. Det ble for varnt for'n.

Men han kommer tebacke og tar det som er hans og da er det ikke noen andre som eier så mye som e flis, enten døm heter Anker eller Stang.

Her, ta dæ en kålrabibeta.

(Mellomspill, ny bybrann.)

Post N. Scene 1. Spionen.

(Manchester 1805. o:Nordberg. e:Oppsyndamen. j:Sally, k:Molly)

SALLY

Molly

MOLLY

Yes, dear.

SALLY

There's a man under my machine

MOLLY

Er'e du sier for no?

SALLY

Jeg sier det er en mann under spinnemaskin. Jeg kan se beina på'n.

MOLLY

Det er vel Harry, da. Som reparerer no.

SALLY

Det er ikke Harry. Jeg kjenner vel beina til Harry.

MOLLY

Får jeg se! Nei, gosh. Han der kjenner ikke jeg heller. Har han ligge der lenge?

SALLY

Jeg håper ikke det.

MOLLY

Kanskje det er en sånn fin herremann med spesielle interesser.

SALLY

Hva slags interesser?

MOLLY

Opp-under-skjørtene-interesser. Excuse me sir. Would you like to have a look at my machine as well?

(Fnis-fnis.)

OPPSYNSDAMEN

Skjer her a' jenter? Dere får ikke betalt for å more dere i arbeidstida.

MOLLY

Nei, det skjer ikke noe her. Vi bare gleder oss over livet vi, og seieren ved Trafalgar.

OPPSYNSDAMEN

Nei, så bra da. Dere får uansett holde øya åpne. Det er en spion i bedriften.

SALLY

En hvafor noe?

OPPSYNSDAMEN

A spy. A bloody foreigner. En utlending som sniker rundt i krokene og forsyner seg.

MOLLY

Med hva da?

OPPSYNSDAMEN

Knowhow, jenta mi. Fagkunnskap. Ekspertise.

NORDBERG

(Kryper fram og ruller sammen en arbeidstegning.)

Excuse me.

(Han letter på hatten og går.)

OPPSYNSDAMEN

Vårt tekniske forsprang. Det som holder imperiet gående. Så si i fra om dere ser det minste mistenkelig.

(o:Nordberg blir værende. e videre til post V. j og k blir stående i utkanten.)

Post N. Scene 2. Forførereren.

(*Manchester 1810. Tilstede o:Nordberg, inn f:Bessie.*)

NORDBERG

Psst! Bessie!

BESSIE

Å, er det deg.

NORDBERG

Har du det du lovte meg?

BESSIE

Skal jeg ikke få et kyss engang?

NORDBERG

Jovisst. Jovisst.

(*raskt smask*)

Men har du sakene?

BESSIE

Det du lovte meg, da?

NORDBERG

Det skal du få. Alt sammen.

BESSIE

Husker du hva det var?

NORDBERG

Ikke tøys nå, Bessie. Vi har dårlig tid. Hvis noen finner meg her, så..

BESSIE

Hva lovte du meg, Nordberg?

NORDBERG

Jeg lovte deg en silkekjole og en hatt med blomster.

BESSIE

Når da?

NORDBERG

På søndag, helt sant.

BESSIE

Så sant som ammen i kjerka?

NORDBERG

Så sant som at jeg elsker deg.

BESSIE

Javel, da. Vær så god.

Hvorfor er de der så viktige? De er jo bare vanlige hullkort.

NORDBERG

Hullkort, Bessie, er industriens hukommelse. Du aner ikke hvor privilegert du er som kan stå her i Manchester i 1810 og tro at hullkort er vanlige. Nå skal du få gjøre en liten ting til for meg.

BESSIE

Nei, nå er det nok.

NORDBERG

Du skal ta dette skrujernet, og så skal du løsne den mekanismen kortene sitter i.

BESSIE

Nei, sier jeg. Jeg tør ikke mer.

NORDBERG

Gift deg med meg.

BESSIE

Hva?

NORDBERG

Bli med meg hjem til landet mitt.

Jeg skal bygge et slott til deg.

Får jeg den hullkortmekanikken til å virke, så blir jeg rik som en konge og du blir min dronning.

(o:Nordberg blir værende. f videre til post V.)

Post N. Scene 3.

(Tilstede o:Nordberg)

NORDBERG

Av det tredje plogjernet støpte vi maskiner: vevstoler og spinnehjul.

Det er forøvrig bare en poetisk talemåte.

I virkeligheten ble maskinene importert fra Danmark og det var jeg som bygde dem.

Charles Axel Nordberg.

Jeg har blitt kalt tyv og spion.

Som om jeg krøp rundt på gulvene og kopierte maskinkonstruksjoner.

Eller forførte fabrikkpiker for å få tak i hemmelighetene.

Det er en framstilling jeg tar skarp avstand fra.

Jeg studerte tekstilindustrien i Manchester.

Alt som var der da jeg kom, sto fortsatt da jeg dro. Jeg har ikke stjålet noe som helst. Det jeg tok med meg hjem, bar jeg med meg inne i hodet.

Kan man stjele kunnskap?

Kan man eie en tanke?

La meg snu det på hodet: Hadde englenderne noen rett til å nekte andre å kopiere deres suksess? Skulle Europas fattige nasjoner forbli fattige fordi de ikke eide ekspertisen?

Ja, jeg kopierte det som lot seg kopiere. Hullkort. Trådsneller. Forklesnipper. Mønstre.

Vannrette og loddrette striper.

Det løftet denne dalen opp av fattigdommen.

Var jeg en pirat?

(o:Nordberg blir værende.)

Post N Scene 4. Ordre.

(Tistedalen 1812. Tilstede o:Nordberg. Inn q:Mads Wiel.)

NORDBERG

(Viser fram tegningen sin)

WIEL

Og dette er altså en «maskin»?

NORDBERG

En spinnemaskin.

WIEL

Og disse er en slags spinnehjul?

NORDBERG

Etthundreogåtte stykker.

WIEL

Som på en rokk?

NORDBERG

Bare mange fler. Og raskere.

WIEL

Og dette har De studert i Manchester?

NORDBERG

Ja, det har jeg.

WIEL

Det er forresten ikke min sak. Men har du virkelig bygd en slik en?

NORDBERG

Javisst. Flere.

WIEL

Som fungerer?

NORDBERG

De står i København og spinner i denne stund.

WIEL

Ull og lin?

NORDBERG

Nei, bare bomull.

WIEL

Og hvor får du bomull fra?

NORDBERG

Hindustan. Mississippi. Karibien.

WIEL

Da gjelder det bare å få nordmennene til å kle seg i bomullstøy.

NORDBERG

Det griper om seg på kontinentet.

WIEL

Da kommer det først til Fredrikshald. All ting nytt kommer først til Fredrikshald.
Jeg tar fire.

NORDBERG

Fire baller bomull?

WIEL

Nei, fire slike maskiner. Og seks vevstoler. Har du en maskin som kan karde også?

NORDBERG

Ja.

WIEL

Da skal jeg ha en karde. Jeg vil ha alt levert i august. Kan du anbefale en maskinmester?
(*Mellomspill, bybrann.*)

Post V. Scene 1. Dødsbud.

(*m:Skipperkone. Døtrene hennes, c:Gusta og d:Petra.*)

GUSTA

Mor, vi har fått brev!

SKIPPERKONA

Hva slags brev?

GUSTA

Brev! I posten! Postmannen kom med det. Jeg måtte kvittere.

PETRA

Få se!

GUSTA

Her.

PETRA

Får jeg åpne det?

GUSTA

Nei, det er til Mor.

SKIPPERKONA

Det er da aldri noen som skriver til oss.

PETRA

Kanskje det er fra Far?

SKIPPERKONA

Han var jo hjemme for en uke siden. Og kommer hjem i morgen.

GUSTA

Han kan ha skrevet fra Hull?

SKIPPERKONA

Han ville rukket hjem før brevet. Jeg håper det ikke har skjedd noe.

PETRA

Kanskje han har møtt en havfrue og giftet seg med henne.

GUSTA

Han er jo gift med oss, dumma.

PETRA

Skal du ikke åpne det?

SKIPPERKONA

Jo, finn en kniv, Petra. Nei, ikke en smørekniv. Hent brevkniven.

(*Åpner*)

Jeg klarer ikke å se dette. Du får lese du som har øyne til det.

GUSTA

Kjære fru Nilsen. Det er med dyp sorg vi må meddele dem at at deres mann Johan Nilsen har omkommet på sjøen mens han gjorde sin plikt som kaptein på vårt skip, Prins Oscar, som forliste i stormen ved Vederøene den 6. denne måned. Sammen med ham druknet også dekksgutten og vår medreder, Svend Berger. Søk ble gjort av fiskere fra trakten og de omkomne ble funnet på stranden morgenen etter. Vi forsikrer at deres tap smerter oss dypt og vi ber for dem og deres døtre.

Med dyp medfølelse, for rederlaget Christiansen og Berger. O Christiansen.

(Pause)

SKIPPERKONA

Hvor er det brevet skrevet?

GUSTA

Det står Fredrikshald 9. oktober 1872.

(Pause)

SKIPPERKONA

Han kunne kommet selv.

(m:Skipperkona blir værende. c og d til post S.)

Post V. Scene 2. Venninnen.

(Tilstede m:Skipperkone. Inn e:Rik frue. j, og k på vent)

FRUEN

Fru Nilsen? jeg kjenner ingen fru Nilsen.

Å, er det deg, Laura. Jeg forsto ikke hvem piken mente. Hvorfor sa du ikke fornavnet ditt?

SKIPPERKONA

Jeg tenkte vi ikke var helt av samme stand lenger.

FRUEN

Men kjære deg, vi er da fortsatt... Jeg forstår hva du mener, men likevel. jeg vil da alltid kalle deg Laura.

SKIPPERKONA

Jeg kom nå bare for å spørre om du har noe tøy ...

FRUEN

Så bra! Jeg har akkurat det du trenger.

Se på denne kjolen. Tror du det kunne passe til småpikene?

SKIPPERKONA

Er det etter dine?

FRUEN

Nei! Det er helt nytt. Vi har dannet en kvinneforening. Fru Dietz og fru Thoresen og jeg. Det er for å bedre de sosiale kår. Alle barn skal ha klær, mener vi. Uansett foreldre.

SKIPPERKONA

Det var et spesielt stoff...

FRUEN

Ja, vi fikk det rimelig. Men du aner ikke Laura, hvordan det føles når jeg ser en av våre kjoler eller jakker på gaten. Det er så godt å kunne bety noe.

SKIPPERKONA

Og dette vil du jeg skal ta i mot?

FRUEN

Herregud, Laura. Jeg vet ikke hva du tenker om oss.

SKIPPERKONA

Jeg tenker vel ikke stort. Skomaker Lunde sier dere er spekulanter.

FRUEN

Jeg tror ikke du bør høre på skomaker Lunde. Han er sosialist.

SKIPPERKONA

Jeg kom for å spørre om du har tøy som skal vaskes.

Det er det vi lever av nå.

Annet vil jeg helst ikke ta i mot.

(e og j og k videre til post S. m blir værende i ny rolle.)

Post V. Scene 3. Klister.

(f:Svensk innvandrerkvinn. Døtrene hennes, g:Gullan og m:Lillan)

LILLAN

Hva er det?

GULLAN

Ja, hva er det?

MOR

En klänning. En kjole.

GULLAN

Det ser jeg, men hvor har du den fra?

MOR

Vi har fått den. Från några snälla tanter.

GULLAN

Ja, det syns lang vei. At du har fått den.

Av kvinneforeningen da eller?

MOR

Vad menar du?

GULLAN

Men se på den, da! Jeg går ente med det der!

MOR

Men snälla, dumma barn. Som om du hadde nåt val.

Tänker du gå naken?

GULLAN

Jeg har kjole.

MOR

Som är åtta år gammal, knapt döljer knena och kommer sprikka när du får bröst.

GULLAN

Kunne du ikke få penger istället?

MOR

Nej, för om jag går på fattigkassan, då sender dom oss hem til Sverige direkt.

Hur går det med askerna til tändstikksfabriken?

GULLAN

Vi har limt i hop tjuette stykker.

MOR

Det var inte mycket att bli fet av. Var har ni klisteret?

GULLAN

Der i koppen.

MOR

Den e ju tom.

GULLAN

Nei. Den er nesten full.

MOR

Men titta då.

GULLAN

Lillan!

LILLAN

Det var godt!

GULLAN

Har du spist opp klisteret!?

MOR

Men kära nån.

GULLAN

Har vi råd til mer hvetemjæl?

MOR

Jag har inte et rött öre.

LILLAN

Jeg vil ha mer.

MOR

Kan du kråkas, vännen?

GULLAN

Stikk fingrane i hæsjen på ho.

MOR

Försök kasta upp.

GULLAN

Hold ho etter bena og rist ho!

(g:, f: og m: til post S)

Post V. Scene 4. Foreningen.

(Tre bemidlede fruer, l:,i:,e:.)

FRU L

Det ser altså ut til at vårt sosiale prosjekt ikke er så vellykket som vi ønsket.

FRU I

Men hva er det som er gått galt?

FRU L

Barna vil bare ikke gå i klærne vi gir dem.

FRU E

Ingen?

FRU L

Vi har fått gitt bort en kjole til en innvandrerfamilie på Grønmland, men den ble ødelagt da minstebarnet kastet opp et spann lim.

FRU I

Besynderlig.

FRU L

Og et par benklær i øvre bankegate, men gutten lekte Tordenskjold og ødela buksebaken.

FRU E

Han kunne ihvertfall sin historie.

FRU L

En trøye i Storkleven, men den blåste bort.

FRU I

Så tålte den altså ikke vind.

FRU L

Flere plagg til fru Nilsen i Pyntestredet som leverte dem tilbake nystrøkne og krevde betaling.

FRU I

Jamen, det skyldtes en misforståelse.

FRU E

Stakkars Laura. Hun var nesten en av oss.

FRU L

En lue til en pike i Tistedalen som gav den videre til sin kusine i Aremark.

FRU E

Men hvor meget har vi tilbake?

FRU L

Syvogtreve benklær til gutter.

Åtteogtyve kjoler

FRU E

Og trøyer?

FRU L

Toogførr.

FRU I

Men hva skal vi gjøre med alt sammen?

FRU E

Vi kan jo ikke bruke det selv!

(Mellomspill, bybrann.)

Post S. Scene 1. Rettsmøte.

(Inn: n:Anker, p:Stang, q:Wiel)

STANG

Tilstede var dessuten Stang.

ANKER

Anker

WIEL

Wiel

STANG

Og Tank.

ANKER

Da foreslår jeg, at siden vi først er samlet, så kan vi ha styremøte i Saugbrukskooperasjonen med det samme.

STANG

Da må vi bytte plass.

ANKER

Nettopp.

STANG

Skriv: tilstede var Anker, Stang, Stang og Wiel.

ANKER

Og Tank.

STANG

Vi må uansett ta en ting av gangen. Er det rett protokoll?

ANKER

Skal vi se. Den kommunale fattigforsorgs styre. Wiel, Anker, Wiel og Anker.

STANG

Ikke Tank?

ANKER

Nei.

STANG

Uansett kan vi ikke ta det nå, for Anker er ikke tilstede.

ANKER

Er jeg ikke?

STANG

Altså ikke Dem, men Deres bror.

WIEL

Da utsetter vi møtet. Skriv: møte utsatt.

ANKER

Vent. Tank er faktisk med.

STANG

Det var det jeg mente.

ANKER

Men Komiteen for anskaffelse av gatelys? Anker, Stang, Stang og Stang?

STANG

Og Tank.

ANKER

Men hold nå opp med å mase om Tank!

WIEL

Nei, nei. Vi kan ikke være ekskluderende. Tank må med.

STANG

Der er jeg inhabil. Jeg har aksjer i gassverket.

ANKER

Da roterer vi.

WIEL

Når vi først har det så hyggelig. Jeg har en sønn: unge Wiel.

ANKER

Unge Wiel, ja. Kjekk kar.

WIEL

Han trenger noe å ta seg til.

STANG

Hva med brennevinsamlaget?

ANKER

Der treffer han unge Anker og unge Stang.

STANG

Og unge Tank.

WIEL

Da sier vi det.

(n blir værende. p venter i utkanten. q: Wiel videre til post Ø.)

Post S. Scene 2. Våpen.

(Tilstede: c,d,n. d er forteller)

FORTELLER

Det andre plogjernet smidde vi om til våpen.

Det var så galent som det kunne bli.

Mitt i Svinesundet, der den gamle fiskeren hadde hatt garn og tiner, gikk plutselig ei grense. De som bodde på feil side fikk høre at de var svensker.

Mange flytta over fjorden for å slippe å tjene en ny konge.

Andre trakk i blå frakker og ble harde i blikket.

Vi støpte kuler og forberedte oss.

En dag kom et svensk kompani langs Kongeveien. Presten på Idd hadde sendt et bud, så vi visste de kom. Hele natta hadde vi bygd palisader.

Hele dagen drepte vi mennesker.

Vi støtta muskedunderne på tømmerveggene og skjøt mot dem som kom rundt Overberget. Først gikk det en gutt og spilte fløyte.

Da de kom nærmere sto vi oppe på porten og hogg med økser og sabler.

Vi hadde aldri gjort sånt før.

Det var helt nytt for oss.

Dagen etter var svenskene borte, like plutselig som de var kommet.

Prestegården brente de ned.

Siden bygde vi festningen.

(c blir værende. d og n videre til post Ø.)

Post S. Scene 3. Sofie 1.

(Tilstede: k:Stuepiken. Inn j:Martine, c:Louise, e:Moren.)

LOUISE

Trur dere ho lever når hodet har falt av?

PIKEN

Kanskje litt?

MARTINE

Ett minutt kanskje?

LOUISE

Men kan ho kjenne det når hodet ruller ned trappa?

PIKEN

Jæ ska se ho rett i øya. Hvis ho blunker så lever ho.

LOUISE

Du kommer ikke til å stå nærme nok

PIKEN

Gjør jeg vel!

MARTINE

Jeg vil også se ho i øyene.

LOUISE

Du får ikke være med.

PIKEN

Du er for liten.

MOREN

Ikke ert Martine. Har du luftet sengetøyet?

PIKEN

Ja, frue.

MOREN

(Til Martine som gråter)

Hva er det med deg?

MARTINE

Jeg vil også se hodet rulle.

MOREN

Det kan du ikke.

MARTINE

Hvorfor får ikke jeg når Louise får?

MOREN

Louise er tretten år og snart konfirmert. Du er bare ti.

MARTINE

Det er urettferdig.

MOREN

Det er ikke noen lek. Det er ganske fryktelig. Noen har drept tre mennesker og skal straffes for det. Louise får se på for sin oppbyggelses skyld.

MARTINE

Jamen jeg vil!

MOREN

Ikke ett ord mer fra deg. Ikke fra deg heller Louise. Rulle ned trapper ...

MARTINE

Jeg løper når dere har gått.

MOREN

Du er her med Kaisa.

PIKEN

Får ikke jeg se heller?

MOREN

Det er ikke fridagen din, såvidt jeg vet.

PIKEN

Men jeg har gjort alt jeg skal.

MOREN

Du er her og passer på Martine. Du kan banke gulvteppet med det samme.

Kom Louise. Gå pent.

(Ut)

MARTINE

Kom. Vi løper! Til Kaken!

(Lydsignal. j og k blir værende. c videre til post Ø. e: tilbake til post V.)

Post S. Scene 4. Sofie 2.

(Tilstede: j:Martine, k:Piken. Inn p:En mann.)

MANNEN

Varm gløgg!
Smultringer!

MARTINE

Kan du se noe

PIKEN

Jeg kan se huet på bøddelen.

MANNEN

Varnt å drikke!

MARTINE

Er han stygg?

PIKEN

Han har e slags maske.

MANNEN

Noe å bite i!

MARTINE

Ser du Mamma?

PIKEN

Nei, heldigvis ikke.

MANNEN

Nå frøken. De er ute og ser på forlystelsene.

PIKEN

Goddag!

MARTINE

Jeg er også ute og ser på forlystelsene.

MANNEN

Heisan. Du var'nte store jenta.

MARTINE

Jeg er stor nok.

MANNEN

Får du lov å være her i det hele tatt?

MARTINE

Jadda.

PIKEN

Ja!

MARTINE

Jeg får se på for min oppbyggelses skyld.

MANNEN

Men kan du se noe i det hele tatt.

MARTINE

Nei, ingenting.

PIKEN

Jeg ser nesten ikke noe jeg heller.

MARTINE

Vi får hverken forlystet eller oppbygget oss.

MANNEN

Du får sitte på skuldrene mine, da.

PIKEN

Nei, gu, det gåkke an.

MANNEN

Å jo da.

MARTINE

Tenk så lei seg Mamma blir hvis vi ikke får noen oppbyggelse.
(*Klatrer opp.*)

MANNEN

Sitter du bra?

PIKEN

Etterpå må vi skynde oss hjem.

MANNEN

Og så kan du stå foran på støvlene mine. Så kommer du litt høyere.

PIKEN

Javel, da.

Det kan bli den eneste henrettelsen vi får se.

MANNEN

Dette blir så bra.

MARTINE

Nå skjer det. Nå løfter han øksa!
(*Mellomspill, bybrann.*)

Post Ø. Scene 1. Tømmer.

(Tilstede: a:Fiskerkona, h:Lensherrinnen)

LENSHERRINNEN

Det meste gods av ilden reddet ble.
Her såes runten om på mine høye bakker
henslenget kjøkkentøy blant kister, skrin og pakker.
her kastet lå en stol, et annet sted et kar.
Hver hadde reddet det, som først ved hånden var.

FISKERKONA

Inntil man alle ting fikk atter gjort til rette
og på den øde grunn, man huse kunne sette.

LENSHERRINNEN

Asken tok man bort og ryddet plassen ren
Og lagde da igjen, den første grunnvollsten.
Omsider satte man og laftet tømmer-stokken.
Som når det vokste til ble heiset opp med blokken.

FISKERKONA

Dernest arbeidedes på røstning, loft og tag
gulv, dører, skjønt det ei ble ferdig på en dag.

LENSHERRINNEN

Den sterke tømmermann fikk ofte trette arme.
jeg så ham mangen gang, seg over stokken harme.
Når han til huset den ei dannet kunne få
og hugget ikke rett for hannem ville gå,

FISKERKONA

Murmester, snekker, smed, fikk alle nok å gjøre
før allting ferdig ble, som husene tilhøre.

(h: og a:Fiskerkona blir værende.)

Post Ø. Scene 2. Parykkmakeren

(Tilstede: a:Fiskerkona. Inn q:parykkmakeren. h: på vent.)

FISKERKONA

Jæ bruker vel ente sånt.

PARYKKMAKEREN

Nei, forståelig nok. Madam har fra naturens side et hår som kunne gjort Medusa missunnelig.

FISKERKONA

Har jæ?

PARYKKMAKEREN

Men Monsieur...?

FISKERKONA

Kællen min? Nei han har'nte stort igjen.det har blåst på sjøn.

PARYKKMAKEREN

Tør jeg spørre om herrens occupation? Capitain? Orlogsløyntnant?

FISKERKONA

Nei, han er fiskær.

PARYKKMAKEREN

Et ærefullt virke. Men hårdt. Og dårlig betalt.

FISKERKONA

Også er'n lat.

PARYKKMAKEREN

Underkjenn ikke deres makes talenter. Alle er ikke skapt til å arbeide. Noen skal stråle som påfugler i den nye tid. La meg introdusere meg: Nicolai Fecht, parykkmaker. Jeg leverer: «høy alonge», «pompadour» og min spesialitet, «herreparykk med pung».

FISKERKONA

Men kællen min har'nte råd te sånt.

PARYKKMAKEREN

Deres husbond, madam, har en strålende fremtid.

Om kort tid vil dette enkle ladestedet være en metropol som trekker handlende fra det ganske land. Eier han dette pittoreske stedet?

FISKERKONA

Han bygsler.

PARYKKMAKEREN

Hans lykke er gjort. På en slik beliggenhet kan han bygge et handelshus som vil bli legendarisk. Alt som står mellom ham og den formuen han fortjener er hans blanke skalle. Som ledende borger i denne by, må han simpelthen ha en parykk.

Hva har De der?

FISKERKONA

En hollandsk Gylden.

PARYKKMAKEREN

Det er akkurat hva den koster. Deres fremtid er sikret.

(På vei ut)

Ikke glem å betale parykkskatten!

(q videre til post C. a venter i utkanten.)

Post Ø. Scene 3. Fars lønn.

(Inn: p:Arbeider, n:Kasserer, d:Kontordame. h og c:Jente i kø.)

JENTA

Jeg skulle hente lønna til far.

KONTORDAMEN

Hva heter han, da?

JENTA

Laurits Pedersen.

KONTORDAMEN

Værsågod. To kroner og førtisju øre.

JENTA

Takk!

KONTORDAMEN

Hva vil du for noe da, Gundersen?

ARBEIDEREN

Om jeg kunne få lønna mi?

KONTORDAMEN

Er kjerringa di sjuk?

ARBEIDEREN

Nei, men mor hennes ligger på det siste, så ho har reist hjem tel Rakkestad.

KONTORDAMEN

Har du ikke en jentunge du kunne sendt.

ARBEIDEREN

Jo, men ho er sjuk.

KONTORDAMEN

Så da tenkte du at du skulle hente pengene sjæl?

ARBEIDEREN

Ja, jæ må jo handle mat tel ungane.

KONTORDAMEN

Du forsøker ikke lure meg nå?

ARBEIDEREN

Nei - nei - nei.

KONTORDAMEN

Du får vente mens jeg spør kassereren.

(Til kassereren)

Det er en som vil henta lønna si selv.

KASSEREREN

Selv? Det er da høyst uvanlig.

Er kona Deres syk, Gundersen?

ARBEIDEREN

Nei, men svigermor ligger og dauver.

KASSEREREN

Og du tenkte du skulle få utbetalt to kroner og nitti øre og løpe rett til brennevinshøkeren?

ARBEIDEREN

Om det ikke var for mye forlangt. Jæ mener, jæ ska kjøpe mat ...

KASSEREREN

Der tok jeg Dem!

ARBEIDEREN

Jæ har'nte drukke en dråpe sia jul. Det er gudsens sanning.

KASSEREREN

Kunne ikke kona deres sendt med en lapp i det minste?

KONTORDAMEN

Ho er på Rakkestad.

KASSEREREN

Men et eller annet edruelig kvinnemenneske må da kunne bekrefte historien deres?

JENTA

Det kan jeg.

KASSEREREN

Så?

JENTA

Fru Gundersen er bortreist og Johanne ligger hjemme og spøttær blod.

KONTORDAMEN

Blod?!

KASSEREREN

(Viker tilbake)

De kommer ikke her med noe smittsomt, Gundersen?

(d videre til post C. p tilbake til post S. n, h og c blir værende)

Post Ø. Scene 4. Sukker.

(Tilstede n:Svensk turist, h:Hans kone, c:Serveringsdame.)

SERVERINGSDAMEN

Velkommen til Norge. Hva skal det være?

TURISTENS KONE

Har ni sockerkaka?

TURISTEN

«Sukkerkake»

SERVERINGSDAMEN

Ja, det har vi.

TURISTEN

År det svenskt socker i den?

SERVERINGSDAMEN

Nei, vi har vår egen sukkerfabrikk, vi.

TURISTENS KONE

Kan dom raffinera i Norge? Vad roligt!

TURISTEN

Det är inte roligt. Et sockervärk, här?

SERVERINGSDAMEN

Fredrikshalds sukkerverk. Dere kan se det der borte.

TURISTEN

Den där fula bygnaden som nestan döljer Sverige?

SERVERINGSDAMEN

Eh. Ja.

TURISTEN

Då ska vi inte ha sockerkaka.

TURISTENS KONE

Men...

TURISTEN

Inte!

TURISTENS KONE

Men en flaska sockerdrycka kan jag vel få?

TURISTEN

Jojo. Har ni sockerdrycka från Apotekarnas tapperi? Rekomenderad av Svenska Apotekarförbundet?

SERVERINGSDAMEN

Nei. Vi har vår egen brusfabrikk, vi. Fredrikshalds Mineralvandfabrik.

TURISTEN

Men så kan man inte hålla på! Har tant tänkt på dom merkantila konsekvenserna?
Vi skal ha två kaffe.

SERVERINGSDAMEN

Skal det være sukker til kaffen?

TURISTEN

Nej tack!

SERVERINGSDAMEN

Det er akkurat samme sukker som i Sverige. Fredrikshalds eksporterer mye sukker til Sverige.

TURISTEN

Men det är ju fullkomlig galenskap. Har vi en union eller har vi inte?

SERVERINGSDAMEN

Jo.

TURISTEN

Då måste man ju sluta upp bakom den svenska sockerindustrin! I Göteborg! Annars blir det ju anarki. Kom gumman. Vi ska hem. Det här ska upp i riksdan.

TURISTENS KONE

Ni får ursäkta. Han är sockerfabrikör.

(Mellomspill, bybrann.

Andre del.)

Mellomspill. Andre bybrann.

(I løpet av mellomspillet flytter publikum seg igjen.

Gruppe I går til post Ø.

Gruppe II går til post N.

Gruppe III går til post S.

Gruppe IV går til post V.

Gruppe V går til post C.

Skuespillerne flytter seg tilbake til utgangspunktet for scene 1 mens de roper til hverandre.

H

(På post Ø)

Varmen er løs!

I

(På post C)

Ikke nå igjen!

C

(på post V)

Hvor brenner det?

Q

(på post S)

Søren Oluffsens hus!

N

At en aldri skal bli ferdig.

F

(på post Ø)

Redd kirken!

O

(På post N)
Røm til Eskeviken.

ALLE

Til Eskeviken!
(Så spilles andre sirkel om igjen.)

Tredje del)

Mellomspill. Tredje bybrann.

(I løpet av mellomspillet flytter publikum seg igjen.)

Gruppe I går til post S.

Gruppe II går til post C.

Gruppe III går til post V.

Gruppe IV går til post N.

Gruppe V går til post Ø.

Skuespillerne flytter seg tilbake til utgangspunktet for scene 1 mens de roper til hverandre.

F

(På post Ø)
Varmen er løs!

I

(På post C)
Nei!

D

(på post V)
Hvor brenner det?

Q

(på post S)
Hos Byfogden!

C

(på post V)
Hvor?

Q

(på post S)
Hos Byfogden!

F

(på post Ø)
Hvor!

Q

(på post S)
Hos Byfogd Niels Rieber!

N

Brenn driten har jeg sagt.

O

(På post N)
Røm til Eskeviken.

ALLE

Til Eskeviken!
(Så spilles andre sirkel om igjen.)

Fjerde del)

Mellomspill. Fjerde bybrann.

(I løpet av mellomspillet flytter publikum seg igjen.
Gruppe I går til post V.
Gruppe II går til post Ø.
Gruppe III går til post N.
Gruppe IV går til post C.
Gruppe V går til post S.
Skuespillerne flytter seg tilbake til utgangspunktet for scene 1 mens de roper til hverandre.

H

(På post Ø)
Varmen er løs!

I

(På post C)
Ja, ja.

M

(på post V)
Hvor brenner det?

Q

(på post S)
Hos Peder Colbjørnsen.

C

(på post V)
Det er påsatt.

A

(på post Ø)
Det er tjenestejentene som har gjort det.

N

Det er jentene sine det!

B

(på post C)
Hurra for ildspåsetterne!

O

(På post N)
Nå rømmer svenskene!

ALLE

Etter dem, etter dem!

(Så spilles andre sirkel om igjen.

Femte del.)

Mellomspill. Femte bybrann.

(I løpet av mellomspillet flytter publikum seg igjen.

Gruppe I går til post N.

Gruppe II går til post S.

Gruppe III går til post C.

Gruppe IV går til post Ø.

Gruppe V går til post V.

Skuespillerne flytter seg tilbake til utgangspunktet for scene 1 mens de roper til hverandre.

F

(På post Ø)

Varmen er løs!

I

(På post C)

Det er femte gang.

D

(på post V)

Skal det da aldri ta slutt?

Q

(på post S)

Nå brenner kirken også!

N

Brenn driten har jeg sagt.

P

Et ord til fra deg så havner du på festningen.

O

(På post N)

Til Eskeviken.

ALLE

Til Eskeviken!

(Så spilles andre sirkel om igjen.)

Etterspill. Siste bybrann.

I

(På post C)

Nå brenner det igjen

D

(på post V)

Det var salutten

Q

(på post S)

Salutten fra Fredriksten

O

(På post N)
Den traff taket!

F

(På post Ø)
Til Eskeviken.

ALLE

Til Eskeviken!

L

Stopp!
Det er nok nå!
Vi kan hvertfall prøve å slukke!
Lag kjede til elva.
Dere der borte: løp etter bøtter!
Du: Gå fra hus til hus og vek de som sover.
Dere: Løp til festningen. Be om å få låne slangen.
(Lag brannkjeder av publikum. Send rundt bøtter.)

(Når bøttene har gått tre ganger fram og tilbake:)

GARBEN

Trekk unna. Gå til side. Takk.
(Trekker ut et langt målebånd.)
Vi skal bare måle opp gatene her.

Tredje sirkel. Gamle vitser (blir som nye).

(Denne delen er rask. Publikum blir stående på samme sted, mens skuespillerne sirkulerer de fire ytre postene (N,V,S,Ø) med korte gags som de gjentar på hver post. Første runde:)

Scene 1

(Begynner på post S, fortsetter til Ø, N og V)

N

Er det noen forlystelser man kan ha glede av her i byen?

P

Nei, ho tok halvsju-toget tel Særp.

Scene 2

(V, S, Ø og N)

M

Ødegård tar bare e og femti for egga, sku handla der, sku jæ, hadde det ikke vært slutt!

D

Da får du komme tebake når jeg har slutt på egg da sø, så ska du få døm for e og førti.

Scene 3

(N, V, S og Ø)

O

Jæ sku hatt no medderær.

E

Det har vi nok ikke her.

O

Har'i ente medderær? Her sitter jo folk å eter medderær så det tyter ut a ørene på døm.

Scene 4

(Ø, N, V og S)

H

Så stilig du er kledd i da, da, Oskar!

Q

Ja, det er såmm hjemme hos vårs at den som står opp først får døm beste kleene.

(Andre runde:)

Scene 5

(S, Ø, N og V)

N

Det er litt ille at vi to sitter her i værmen og drekker mens kjerringa di står utafør og fryser.

P

Marie! Du får træbbe litt frem å tebake så du ente fryser helsa tå dæ!

Scene 6

(V, S, Ø og N)

M

Faren te Laura var graver.

D

Mamma! Nilsen på hævven er dø, får vi kjøttsuppe te midda?

Scene 7

(N, V, S og Ø)

G

Hva ska jæ få a deg te jul, a, Pappa?

O

Jæ får vel pisse e sklie te dæ.

Scene 8

(Ø, N, V og S)

A

Vær så snill a, Marte. Jæ ha jo rodd deg til og fra Rødnabbane for å bade.

Q

Du har fått betalt tre ganger sia vi passerte Sauøa!

(Tredje runde:)

Scene 9

(S, Ø, N og V)

P

Det var så lite vann på Bjørnstadbrygga så jæ slo nesa i bann.

N

Lite vann? Nei, i 1909, da var'e lite vann, da. Da lært'ente abboryngeln å svømme før ut på høsten.

Scene 10

(V, S, Ø og N)

L

Kjøttvarer, fru? Ribbe? Pølse? Roastbiff

B

Jæ kan få to skiver kælverull, men slkær døm tynne, for kællen har så dårlige tennær.

Scene 11

(N, V, S og Ø)

E

Jæ ser du går og drar et tau etter deg?

O

Ja. jæ prøvde å skyve det foran mæ i sta, men det nøtta'nte,

Scene 12

(Ø, N, V og S)

A

Jeg syns du skal ta realskolen, jeg, Ragnar. Jeg skal heller betale for deg.

Q

Det kan jæ ente. Hva trur du folk kom te å si!

(Fjerde runde:)

Scene 13

(S, Ø, N og V)

P

Jæ hører kjerringa di er dø?

N

Ja, du vet, det skal ikke rare kjerringa tel før en savnær ho.

Scene 14

(V, S, Ø og N)

G

Jæ sku be om å få krite to kilo poteter og e røkt kjøttpøse åsså har jæ me en lapp fra Pappa.

F

(Leser)

«Da isen er så dårlig, sender jeg ingen penger med ungene.»

Scene 15

(N, V, S og Ø)

E

Er det bussen te Bæsjmark?

O

Nei, det er tissen te Busdærn.

Scene 16

(Ø, N, V og S)

Q

Ær'e vær'e hærre være hæ'æ?

Blir jo verre å verre herre være her, jo!

Post C Scene 0

(j, og k, de to barnebarna til den gamle, mens de andre løper rundt.)

DET ENE BARNET

Hva så du?

DET ANDRE BARNET

1765. Der nede i kroken. Parykkmakeren som kom til byen. Men så er det allerede 1860, og sukkerstriden med Sverige.

DET ENE BARNET

Datterdatteren til den gamle fiskeren har blitt skipsrederfrue.

DET ANDRE BARNET

Skipet går ned og to barn blir farløse.

DET ENE BARNET

Snart bygger de jernbanen.

DET ANDRE BARNET

Alt skjer på en gang. Fortid og fremtid.

DET ENE BARNET

Hva skjer bak skobutikken?

DET ANDRE BARNET

Sønnesønnen til veldedighetsfrua forelsker seg i datteren til ho som spiste hvetemelsklister.

DET ENE BARNET

Bli de lykkelige?

DET ANDRE BARNET

Ho er ikke bra nok for familien hans. De flytter til Kanada.

DET ENE BARNET

Alle henger i en tråd som noen andre har spunnet.

DET ANDRE BARNET

Det er tråder overalt.

DET ENE BARNET

De spinner ikke på rokk lenger. De spinner på spinnemaskin.

DET ANDRE BARNET

516 tråder om gangen.

DET ENE BARNET

Hvor skal all tråden?

DET ANDRE BARNET

Til spolerommet.

DET ENE BARNET

Når spolen er ferdig, løper spolegutten opp i vevsalen.

DET ANDRE BARNET

Hele tiden nye spoler i materen.

DET ENE BARNET

Og de gamle ut før noen kiler seg.

DET ANDRE BARNET

Skytlene farer frem og tilbake.

DET ENE BARNET

Snart er det 1905.

DET ANDRE BARNET

1906

DET ENE BARNET

1907, 1908

DET ANDRE BARNET

1910, 1911, 1912

DET ENE BARNET

1913, 1914, 1915, 1916

DET ANDRE BARNET

1917!

Fjerde sirkel

Fagorganisering og ymse annet.

De som er med

a.....	Anna	b.....	Klara
c.....	Dagny	d.....	Annas søster
e.....	Slarva	f.....	Berte
g.....	Berit, religiøs arbeider, en mor	h.	Bibliotekar, dame, religiøs arbeider, leder
k.....	Edel, teknisk datter	l.....	Olga, Nini, kor
m.....	Annas mor, Alma, designer, bærplukker	o:	Johan
n:	Agitatoren	p:	Bestyreren, kor, en teknisk far
q:	konstabelen, konduktøren	r:	Annas far, kor, forstander, religiøs

Post N. Scene 1.

(Hos Dagny og Klara, to jenter som arbeider på fabrikken. Tilstede, a:Anna, b:Klara, c:Dagny)

KLARA

Jæ vet ente, jæ.

ANNA

Du, da, Dagny?

DAGNY

Nei, jæ vet ente jæ heller.

ANNA

Hva er'e du ente vet?

DAGNY

Det samme som Klara.

ANNA

Hva er'e Klara ente vet for no a?

DAGNY

Det vet vel ente jæ.

ANNA

Klara, Er'e noe a det jæ sier som ente er rekti?

KLARA

Neida, Anna. Det er rekti alt samma.

ANNA

Så hva er'e da?

KLARA

Jæ vet ente. Du vet lissom allting du!

ANNA

Er'e det med streik?

KLARA

Ja! Det likær jæ'nte.

DAGNY

Ente jæ heller.

ANNA

Men jæ har'nte sagt at vi ska streike. Bare at vi ska organisere vårs. Sånn at vi kan. Om vi sku trenge det. Og er enige om det.

Er'nte det fornuftig?

KLARA

Jo.

DAGNY

Jo, det er fornuftig, det.

ANNA

Er'e noe aant?

KLARA

Bli'røm ente sinna på vårs a?

DAGNY

Ja?

ANNA

Sinna?

KLARA

Ja?

ANNA

Hvem?

KLARA

Sjefane. Og direksjon.

DAGNY

Ja, direksjon.

(Pause)

ANNA

Nei, vet du hva, jæ trur ente det.

Kanskje litt i første.

Men når dem ser at vi er voksne mennesker med fornuftige tanker i hue, så trur jæ døm er bare gla te.

(Lydsignal. De fryser. Går inn i tvangsbevegelser. Nytt lydsignal. a:Anna til post V.

b:Klara til post C. c:Dagny blir værende på post N.)

Post N. Scene 2.

(Hos Dagny og Klara. Tilstede c:Dagny. Inn d:Annas søster og n:Agitatoren.)

AGITATOREN

Nå har de fanden spare sendt politiet på meg.

DAGNY

Hvem da?

AGITATOREN

Hvem? Bursjoasiet! – Å! jeg tok deg for en annen.

SØSTRA

Hvem?

AGITATOREN

Nei, ingen spesiell. Unnskyld forstyrrelsen.

SØSTRA

Spør hvem han er.

DAGNY

Hvem er du?

AGITATOREN

Jeg? Ingen. Bare en helt alminnelig mann.

SØSTRA

Spør hva han gjør her, da.

DAGNY

Hva gjør du her, da?

AGITATOREN

Ingenting. Ingen verdens ting. Og du?

DAGNY

Jæ bor her.

AGITATOREN

Her?

DAGNY

Ja, ho bor her og ho synes kanskje det er litt ualminnelig at en helt alminnelig mann strenær rett inn døra og sier atte polti er etter'n?

DAGNY

Men ente kjeft på'n a!

AGITATOREN

Jeg beklager virkelig. Det er en misforståelse. Jæ har gått fullstendig feil.

SØSTRA

Ska du'nte presentere dæ 'a?

AGITATOREN

Jovisst. Mitt navn er Bernt Hansen. Jeg selger børster. Kanskje dere er interessert?
(Han åpner kofferten.)

DAGNY

Jæ vet ente. Jæ har børste, jæ.

SØSTRA

Er'em no bra 'a?

AGITATOREN

Ikke i det hele tatt. Kjenner dere den fyren der borte?

SØSTRA

Han på hjørnet? ved brua?

AGITATOREN

Det er bare Johan.

DAGNY

Det er Johan te Berte.

AGITATOREN

Si meg. Arbeider han på Spinneriet?

SØSTRA

Johan, han ærber vel ente stort.

DAGNY

Han er på saga. men det er jo'nte no å gjøre der på vintærn når saga står.

SØSTRA

Så han gjør litt her og litt der.

AGITATOREN

Jeg kommer ingen vei så lenge han står der. Bor du her altså? Alene?

DAGNY

Nei! det er jeg og Kristine og Alma og Berit og Klara.

AGITATOREN

På ett rom og kjøkken?

DAGNY

Kjøkkenet deler vi med Karoliussen.

AGITATOREN

En mann?

DAGNY

Mann og kone og fem ungær.

SØSTRA

Og en svenske.

DAGNY

Ja, døm har en losjerende fra Allingsås.

AGITATOREN

Og hvor mye betaler dere i husleie?

SØSTRA

Nå har Johan gått.

AGITATOREN

Da går jeg også.

SØSTRA

Dø! Det er'nte du som er sammen med Anna?

DAGNY

Får jæ kjøpe den her børsten?

AGITATOREN

En annen gang!

*(Lydsignal. Agitatoren stanser. Jentene ser på hverandre og og går i tvangsbevegelser.
c:Dagny til post V. d:Søstra til post C. n:Agitatoren blir værende.)*

Post N. Scene 3.

(Hos Dagny og Klara. Tilstede n:Agitatoren, Inn b:Klara så f:Berte.)

KLARA

Passord!

BERTE

Nei, men det hussær'nte jæ.

KLARA

Koffert

BERTE

Hæ?

KLARA

Det er lissom en sellær her. Med en koffert.

BERTE

Åja. «Får jæ se på det du har i kofferten», var det.

KLARA

Kom inn, da.

AGITATOREN

Goddag. Det er jeg som er Bernt Hansen.

BERTE

Goddagen sjæl. Berte hetter jæ.

AGITATOREN

Da mangler vi bare Anna, Dagny, Alma og Johanne.

BERTE

Johanne kommer'nte. ho har fire ungær med vannkopper.

Og ikke Dagny heller. Det lovær jæ dæ. Jæ så ho nere ve Skåningsfossen. Ho har glømt hele greiene.

KLARA

Anna, da.

BERTE

Anna var hos meg. Så sku ho te Helvetesbrakka. Det kommer te å ta si ti.

AGITATOREN

Da får vi bare begynne.

BERTE

Jæ skjønner jo'nte helt hva vi ska preke om jæ, da.

AGITATOREN

Anna har bedt meg forklare fordelene ved at dere melder dere inn i Norsk Arbeidsmannsforbund.

BERTE

Ja, så sett i gang.

AGITATOREN

Som dere vet så gjennomførte Landsorganisasjonen én dags politisk streik 6.juni i år.

KLARA

Det har'nte no med vårs å gjøre.

BERTE

Jo

KLARA

Anna sa vi trengte ikke å streike om vi ikke ville.

BERTE

Jæ kan godt streike.

KLARA

Hold opp.

BERTE

Hvis det bare er én da, så. Så får jæ gjort rent før jul. Han Johan ern'te no flink te sånt.

KLARA

Han kan hvis han vil.

AGITATOREN

Nå må jeg snakke ferdig.

Det var én dags generalstreik og regjeringen ga etter. Én dag og så kom det 84 millioner kroner på bordet til dyrtidstiltak. Fordi hele landet var sammen om det. Én dags streik og vi fikk subsidiert sammalt mel, billigere brensel ...

KLARA

Vi får gratis ved fra saga. Johan te Berte har med sæ.

AGITATOREN

Johan?

BERTE

Ja.

AGITATOREN

Er du den Berte som er gift med han Johan de kaller Johan til Berte?

BERTE

Hva med det?

AGITATOREN

Jeg tror han spionerer for bedriftsledelsen.

BERTE

Johan?

KLARA

Nå får du gi deg! Spioner og generalstreik og sammalt mjæl... Vi driver'nte med sånt i Tistærn!

BERTE

Jæ syns du er flink te å preke for dæ, jæ. Han Johan er en luskefant. Det er helt sant.
(Lydsignal. n:Agitatoren til post V. f:Berte til post C. b:Klara blir værende.)

Post N. Scene 4.

(Utenfor hos Klara og Dagny. Tilstede b:Klara, inn d:Søstra og o:Johan.)

JOHAN

Er Berte her?

KLARA

Nei, ho har gått.

SØSTRA

Klara, er Anna her.

KLARA

Nei, ho har'nte komme.

SØSTRA

Vet du hva det er ho driver med?

KLARA

Ja, men det holder jæ kjeft om.

SØSTRA

Voffor det?

KLARA

Visse folk kunne høre't.

JOHAN

Står 'e te hjemme hos deg 'a?

SØSTRA

Står'nte te i det hele tatt. Anna har fått sæ kjærest.

KLARA

(Kremt)

JOHAN

Er'nte det bra 'a?

SØSTRA

Jo, men ho nektær for'et. Ho vil ente vise'n frem.

KLARA

(Host)

SØSTRA

Men jæ trur jæ har troffe'n.

KLARA

(Host Host)

SØSTRA

Er du forkjøla?

KLARA

Nei, men du ska'nte preke så mye.

SØSTRA

Ska jæ'nte det?

KLARA

Visse folk.

SØSTRA

Å? – Å!

(Stillhet)

JOHAN

Ja, så sto vi her, da.

KLARA

Voffor du står her og henger det vet ente jæ.

JOHAN

Jæ står bra, jæ.

KLARA

Du gjør vel det.

SØSTRA

Klara, er det Johan som er en viss mann?

KLARA

Visse folk, sa jæ,

SØSTRA

Men er han børstesellærn her ennå?

JOHAN

Har du en børstesellær på besøk?

KLARA

Nei, jæ har'nte det. han har gått.

JOHAN

Å sku han for no 'a?

KLARA

Han sku selle børster.

SØSTRA

Jæ trur han er sammen med Anna.

KLARA

Nå ska du holde tåta på dæ!

SØSTRA

Var det gæærnt og?

KLARA

Jæ vet ente.

Jæ vet ente noen ting lenger.

Børstesellærær og dyrtidsaksjoner og femtekollonister.

Det var'nte sånn før!

(Kraftig lydsignal. Alle til post C.)

Post V. Scene 1.

(På torvet. Tilstede d:søstra til Anna, e:Sara, kalt Slarva, f:Berte)

SLARVA

Åssen blir'e a? Ska du være brudepike snart?

SØSTRA

Nei, brudepike, hva menær du med det?

SLARVA

Søstra di har fått sæ kjærste, vet jæ?

BERTE

Anna? Gi dæ 'a!

SØSTRA

Nå vet du ting som ente jæ vet.

BERTE

Hvor vet du det fra 'a?

SLARVA

Vet mye jæ.

Var'nte for tidli spør du meg.

Det er fort gjort å bli gammal jomfru.

BERTE

Snakk for dæ sjæl.

SLARVA

Har kjærste, jæ. Han jobbær på saga.

Ska gifte vårs te vår'n.

Men ho Anna – prekær bare politikk hele da'n.

Ska organisere vårs og greier.

BERTE

Ja, ho er lik sæ.

SLARVA

Har ho vært på deg og?

BERTE

Ho sku komme innom i kveld. Så da får jæ vel høre't.

SLARVA

Prekær om sosialismen og arbeiderklassen.

Ser'nte det som er rett foran nesa på ho.

Men nå har ho hvertfall fått en kjærste.

SØSTRA

Hva er'e du vet?

BERTE

Vet bare det jæ har sett.

SØSTRA

Hva har du sett, da?

SLARVA

Anna. Med en mann.

BERTE

Det trur jæ ente før jæ ser det.

SLARVA

Jæ har sett det sier jæ!

SØSTRA

Hva har du sett!

SLARVA

Anna med en mann!

SØSTRA

Hva slags mann?

SLARVA

Vet ente. Jæ har aldri sett'n her før.

BERTE

Byklædd, da eller?

SLARVA

Har'nte sett'n i byn heller.

BERTE

Åssen så'n ut da?

SLARVA

Litt puslete, men pent kledd. Ny dress og blanke sko.

BERTE

Hørs ut som en sol-og-vårare.

SØSTRA

Det var vel en turist, kanskje som spurte om veien til festningen eller no.

SLARVA

Døm sto så nære. Og hviska i øret på hverandre.

Og klokka var over tolv om nattan.

Hvis turister holder på sånn ...

(Lydsignal.)

Jæ sier, om turrister holder på sånn, da kan du sende noen opp te vårs på Kokkehauen åsså ...

(Nytt lydsignal. d:Søstra til post N. e:Slarva til post C. f:Berte blir stående.)

Post V. Scene 2.

(Hos Berte og Johan. Tilstede f: Berte (og Walter i vogge eller bylt) , Inn a: Anna, o: Johan)

BERTE

Alt blir vel som det alltid har vært.

ANNA

Hva heter mann din?

JOHAN

Johan.

BERTE

Han hetter vel Johan som han alltid har hett.

ANNA

Og hva hette far hans?

BERTE

Svigerfar hette Anders.

ANNA

Og far hans?

JOHAN

Johan.

BERTE

Han het også Johan.

ANNA

Og far hans igjen?

BERTE

Har du bynt med slektsgransking?

ANNA

Bare si hva han het.

BERTE

Han het Anders såvidt jæ vet.

ANNA

Og far hans igjen?

BERTE

Nei, det vet jæ ente.

JOHAN

Johan.

ANNA

Og far hans? Og far hans?

BERTE

Ja, enten Johan eller Anders. Det het døm alle samma.

ANNA

Men hva heter sønn din?

BERTE

(Stolt)
Walter!

ANNA

Hvorfor hetter'nte han Anders, da?
Eller Johan etter far sin?

BERTE

Fordi han er helt spesiell!

JOHAN

Men han lignær på meg, da.

BERTE

Han lignær'nte på deg for fem flate øre.
Walter er pen, han.
Og klok.

ANNA

Så da er'e noe som ikke er som det alltid har vært.

BERTE

Du vrir på alt du, Anna.

ANNA

Det vrir sæ rundt helt ta sæ sjæl.
Han Walter kommer te å leve et liv som er helt annerledes enn Johan og Anders og alle
Johanane og Anders-ane i Tistærn noen gang har gjort.
Eller, hva sier du, Johan?

JOHAN

Njææ...

ANNA

Jæ syns du ska komme på stiftelsesmøte te fredan, jæ Berte. Både for Walters skyld og di
ega.

(Lydsignal. a:Anna til post C, f:Berte til post N. o:Johan blir værende.)

Post V. Scene 3.

(På gata. o:Johan står og ser på et hus. Inn: c:Dagny og e:Slarva)

SLARVA

Du Johan, du Johan. Du står og glor. Unnskyld at jæ sier't, men jæ har holdt øye me dæ og nå har du stått på og glodd på det huset i en time – der har vi ho Dagny og – åssen er'e med dæ? Jæ sa akkurat te Johan her – Du kjenner Johan? Johan te Berte? Klart du gjør, du ærber på Spinneri du òg, har maskin tre plasser fra Berte vet jæ. Sa te'n Johan det jæ, nå har du stått og sett på samma huset i en time, sa jæ. Det er helt sant. Det har'n. Hva er'e du glor på, spurte jæ. Ente at jæ har no me't, men jæ blir jo så ille nyfiken. Det er jo det huset du bor i, det Dagny. Er'e som foregår der'æ? Er'e no hemli? Ente at jæ har no me't, men når jæ hadde stått å sett på'n Johan i en time så klarte jæ'nte bære mæ. Jæ måtte spørre. Jæ ser du er på vei ned bakken, skal vel ner på Fosseløkka, du, kjenner jæ dæ rett. Jæ vet a hvem som bor der. Du har hørt at ho Anna har fått sæ kjærest? Å, ja, du hørte mæ rett. Så døm sjæl, jæ. Nere ved Smedbruket. Så nær sto døm. Ille koselig for ho Anna det, se. Ille pen i tøyet var'n å, rene donsjoangen kan jæ tenke mæ. Ska dere gå?

(Lydsignal. o:Johan til post N, c:Dagny til post C, e:Slarva blir værende)

Post V. Scene 4.

(Ute, ved spinneriet. Tilstede e:Slarva. Inn a:Anna og n:Agitatoren. Slarva gjemmer seg.)

AGITATOREN

Er du sikker på at vi er alene?

ANNA

Jæ har'nte sett non.

AGITATOREN

Bra.

Vi begynner å få dårlig tid.

ANNA

Folk er så trege. Døm må tenke på't og sove på't og preke med kællen må døm òg.

AGITATOREN

Jeg ble stanset av politiet. Bedriftsledelsen lukter lunta.

Hvis vi ikke kommer dem i forkjøpet, så setter de inn mottiltak.

ANNA

Men alt blir helt gærnt.

Klara sitter og griner fordi du har sagt vi skal streike og det er ukristelig sier ho.

Kjerringene trur vi skal lage revolusjon og mora mi trur du er et mannfolk.

AGITATOREN

Er jeg ikke det, da?

ANNA

Det var'nte sånn ment. Ho trur du er et sånn mannfolk som noen er nødt til å jage bort.

AGITATOREN

Som om det ikke var nok med borgerskapet og spionen deres.

ANNA

Ja, det også. Du kan ikke si at'n Johan er spion. Det er ingen som tar vårs på alvor da.

AGITATOREN

Stopp!

Det er noen der. (I tønna, bak stolpen el.)

(Trekker frem Slarva)

Er dette en av venninnene dine?

ANNA

Nei, for ho der er det ingen som er venner med.

SLARVA

Er'e forloveden din det her'a?

ANNA

Ja. Du får hilse pent på forloveden min.

Han kommer fra landsorganisasjonen. Han har hundrevis av forloveder over hele landet.

Tillitsvalgte, heter det.

SLARVA

Det blir ente kjerkebrølløp, da?

ANNA

Jæ trur'nte jæ vet noen som er så dum som deg,

AGITATOREN

Da er katten ute av sekken.

ANNA

Jæ vet ikke hva vi ska gjøre, jæ.

AGITATOREN

Vi må framskynde møtet.

Til i kveld.

ANNA

Det er så mange jæ ikke har prata med.

Jæ rekker aldri å gå rundt til alle te i eфта.

AGITATOREN

Å, jo.

Nå går det av seg selv.

For vi får god hjelp, gjør vi ikke det?

(Lydsignal. Alle til post C.)

Post C. Scene 1.

(Gate eller politistasjon. Inn: n:Agitatoren, o:Johan, q:Konstabelen, p:Bestyreren.)

JOHAN

Han der!

BESTYREREN

Han ser da ellers helt harmløs ut.

KONSTABELEN

Du der!

AGITATOREN

Snakker De til meg?

KONSTABELEN

Du, ja. Fullt navn, takk.

AGITATOREN

Er jeg mistenkt for noe?

KONSTABELEN

Det har ikke du noe med.

BESTYREREN

Sludder og vås. De er ikke mistenkt for noe som helst.

AGITATOREN

Og hvem er De?

BESTYREREN

Ingen av betydning. Bare si navnet Deres til politimannen, De.

AGITATOREN

Hvis De er «ingen av betydning», så er jeg «helt anonym».

KONSTABELEN

Nei, hør her!

BESTYREREN

Fair enough. Jeg driver en tekstilfabrikk. Her har De mitt kort.

KONSTABELEN

Da vil jeg ha navn og adresse.

AGITATOREN

Jeg forstår fortsatt ikke hva politiet vil meg. Eller herr tekstilfabrikøren.

BESTYREREN

Ingenting, tror jeg. Men ryktet vil ha det til at vi har en agitator på besøk. En slik folketaler, De vet, som forsøker å organisere arbeiderskene. Og hvis noen vil organisere mine småpiker, så vil jeg ha et ord med ham.

AGITATOREN

Og det skulle liksom være meg?

BESTYREREN

De har sikkert ingenting med saken å gjøre, men for sikkerhets skyld?

AGITATOREN

Så, det er på den måten.

KONSTABELEN

Hvis jeg da kunne få navnet?

AGITATOREN

Jeg heter Bernt Hansen og selger børster.
(Istedenfor børster kan han selge hva som helst.)

KONSTABELEN

Har du pass eller annen legitimasjon som kan bevise dette?

AGITATOREN

Nei men jeg har denne.
(Holder opp koffert.)

KONSTABELEN

Og hva har du der?

AGITATOREN

Børster!
(Åpner kofferten)
(Lydsignal. Agitatoren og konstabelen ut av spill.)

BESTYREREN

Du mener fortsatt det er ham?

JOHAN

Jeg mener det.

BESTYREREN

Du får holde øye med ham.
Men diskret.
(Nytt lydsignal. n:Agitatoren til post N. o:Johan til post V. q:Konstabelen til post Ø.
p:Bestyreren til post S.)

Post C. Scene 2.

(På gata. Inn: b:Klara, e:Slarva, l:Olga og g:Berit.)

BERIT

Året er 1917

KLARA

Den store krigen herjer i Europa.

OLGA

Krigen der bror står mot bror.

SLARVA

Broren til Olga er hjemme fra sjøn.

OLGA

Han hoster så stygt.

KLARA

Han får brennevin på apoteket.

SLARVA

Mannfolka drekker.

BERIT

Og kvinnfolka klager.

OLGA

Amerikanerne innfører åttetimersdag.

KLARA

I St.Petersburg går fabrikkjentene fra port til port og egger til opprør.

BERIT

Fire dager etter faller tsaren.

OLGA

I Tistærn går Anna Andersen fra dør til dør.

SLARVA

Og prekær om tariff og overtid.

OLGA

Hva er det vi driver med?

KLARA

Dersom noen om hundre år eller sånn ...

BERIT

For eksempel i 2015.

OLGA

Spør hvem vi var.

KLARA

Hva liva våre handla om.

SLARVA

Hva svarer vi da?

KLARA

Å kunne sette mat på bordet hver da?

SLARVA

Å finne sæ en kjærste og holde på'n?

OLGA

Ha råd te nye sko?

KLARA

Ta i mot Jesus?

SLARVA

Synge i kor?

OLGA

Danse?

BERIT

Bade på Vanninga?

SLARVA

Bada uten klær da vel?

Har sett deg.

Lå med Oskar Olsen i Orød-skauven, du.

Måtte gå te en mann på Banken etterpå. Han brukte ståltråd sa døm.

KLARA

For Slarva Iversen handler livet om å vite.

Ho vet noe om alle.

SLARVA

Jæ vet hva du gjorde på fredan.

KLARA

Ho har noe på hver eneste en.

SLARVA

Jæ vet hvem som er far te sønn din.

Jæ vet hvor du har det blåmerke fra.

Jæ vet no om deg òg.

OLGA

Men for Berit med kåpa handler livet om ikke å bli visst.

KLARA

Ho går ikke på dans. Går ikke på møter. Går ikke i kjerka.

OLGA

Sier aldri et støgt ord.

KLARA

Rødder rundt maskin om kvelden.

OLGA

Går strake veien hjem. Ser ingen i øya.

SLARVA

For ingen ska vite.

BERIT

Det ska'nte være no å vite.

KLARA

Sånn er livet i Tistedærn.

OLGA

Det året russerne gjør revolusjon og arbeiderne i Norge går til generalstreik.

(Lydsignal. b:Klara til post N. e:Slarva til post V. l:Olga til post Ø. g:Berit til post S.)

Post C. Scene 3.

(Hjemme hos Anna. Inn: a:Anna d:Søstra, m:Mora til Anna og r:Bestemor til Anna.)

MORA

Nå kan du spørre hvor ho har vært.

BESTEMOR

La først jentungen henge a seg kåpa.

MORA

Hvor har du vært?

ANNA

Bare nere hos Dagny.

MORA

Slutt å jug! Jæ vet vel hvor du har vært!

ANNA

Hvis du alt vet ...

MORA

Skjems, jente!

SØSTRA

Jæ så ho.

MORA

Ute og flyr med mannfolk midt på natta.

BESTEMOR

Det er ikke helt bra det her.

ANNA

Jæ flyr vel ente.

MORA

Ute og flyr, sier jæ!

ANNA

Ja-ja.

MORA

Med mannfolk!

ANNA

(Sukk)

MORA

Om natta!

BESTEMOR

Kan du ikke heller ta med det der mannfolket hjem.

ANNA

Det er ikke noe mannfolk.

FAREN

Nei, nei, men er det en skikkelig gutt så trenger'n vel ikke være redd for vårs?

ANNA

Jæ har'nte non kjærste. Det er ente no sånt.

MORA

Søstra di har sett deg.

ANNA

Får ho lov å være ute om nattan, æ?

SØSTRA

Jæ driver'nte å klinær med byklæddær ihvertfall.

ANNA

Gjør jæ det? Har du sett det òg?

SØSTRA

Noen har sett det.

ANNA

Hvem da? Det sku jæ likt å vete.

SØSTRA

Sara Iversen.

ANNA

Verste sladrekjeften i Tistærn og Fredrikshald.

Ho har'nte sagt et sant ord sia ho ble konfirmert.

MORA

Men hva er'e du renner ute om natta etter, da?

ANNA

Det kan jæ'nte si.

BESTEMOR

Er det no ulovlig?

ANNA

Nei! Nei, jæ trur ikke det.

MORA

Men hva er det for slags toskeskap, da?

ANNA

Det er ikke toskeskap. Det er det luraste jæ har fonne på. Det er noe noen sk gjort for lenge sia og nå sier jæ ikke et ord mer.

(Lydsignal. a:Anna til post V. d:Søstra til post N. m:Mora til post S og r:Faren til post Ø.)

Post C. Scene 4.

(På biblioteket. Inn c:Dagny, f:Berte, k:Edel og h:Bibliotekaren.)

BERTE

Vi sku ha e bok.

BIBLIOTEKAREN

Ja, det er det vi har her.

EDEL

Tistærn har hatt eget bibliotek sia 1867.

BERTE

Ikke hva slags bok som helst.

Noe te å bli klok a.

EDEL

Men gjerne no å le a åsså.

DAGNY

Eller grine.

EDEL

Bare den sluttær bra.

BERTE

Har du den her?

(Viser frem en lapp.)

BIBLIOTEKAREN

«Et skritt frem og tilbake.»

Handler den om å danse vals?

DAGNY

Jæ trur'nte det.

BERTE

Den handlær om sosialismen.

BIBLIOTEKAREN

Nei, den har vi ikke.

BERTE

Den her da?

(Ny lapp.)

BIBLIOTEKAREN

«Hva må gjøres»

BERTE

Den er om revolusjon.

BIBLIOTEKAREN

Den har vi heller ikke, og ingen andre bøker av Vladimir Lenin.

DAGNY

Å!

BERTE

Har du noe aant? Som lignær?

EDEL

Men som sluttær godt?

DAGNY

Som en kan grine a?

BIBLIOTEKAREN

Må det være russisk?

BERTE

Jæ trur det.

DAGNY

Har du en med en greve som forelskær sæ i en pike av folket men så kan døm ente få hverandre åsså myrdær'n ho med en kniv ved et tjern under fullmånen for at ho ikke skal være sammen med noen andre?

EDEL

Men det sluttær bra!

BIBLIOTEKAREN

Vi har «Forbrytelse og Straff» av Dostojevski. Det er nok det nærmeste jeg kommer.

BERTE

Står det noe om regnskap og møteprotokoller, der?

BIBLIOTEKAREN

Det tør jeg ikke si.

(Lydsignal. Alle blir stående.)

Post Ø. Scene 1.

(I Pikeforeningen. k:Edel, l:Nini, m:Alma)

EDEL

Som piker gikk vi i fru Nini Ankers forening i Pella. Hun lærte oss å bli kjekke jenter.

NINI

Og dere er like presis som alltid!

ALMA

Ja, fru Anker.

EDEL

God aften, fru Anker.

NINI

Og håndarbeidet har dere med. Som alltid.

ALMA

Ja, fru Anker.

EDEL

Ja, fru Anker.

NINI

Hva er det dere holder på med, da?

ALMA

Grytekluter, fru Anker.

EDEL

Sokker, fru Anker.

NINI

Å, så små de blir. Så nydelige.
Gulledu.

EDEL

Takk, fru Anker.

NINI

Du skal vel ikke ... Det er vel ikke du som ...

EDEL

Hva da, fru Anker?

NINI

Skal du ha barn, jenta mi?

EDEL

Nei, fru Anker, jeg er ordentlig jente, jeg.

NINI

Ja, jo, – men det er fort gjort.

Hva vil dere gjøre først?

Lese, eller snakke om dagens hendelser?

EDEL

Lese, fru Anker. Men det må være noe som sluttær godt.

ALMA

Snakke!

NINNI

Så. Hva her dere opplevd i dag?

EDEL

Anna Andersen har gått rundt til alle jentene på Spinneri og sagt vi ska organisere vårs.

ALMA

Men det er hemmli.

EDEL

Oj. Det gløme jæ.

ALMA

Så det må De ikke si te mann deres, fru Anker.

NINNI

Min munn er lukket med syv segl.

(Pause)

Nå? Skal dere organisere dere?

(Lydsignal. l:Nini til post C. m:Alma til post S. k:Edel blir værende.)

Post Ø. Scene 2.

*(Forsamlingslokale. Tilstede: k:Edel, Inn: q:Konstabelen, r:Forstanderen.
De synger: Siste strofene av «Blott en dag»)*

FORSTANDEREN

Da vil jeg først takke for den vakre sangen.
Dagens tekst er fra Lukas 10, da Jesus gjestet Martha og Maria,
men før jeg leser, så ser jeg et nytt ansikt i salen i dag, så da vil jeg gjerne ønske
velkommen.

KONSTABELEN

Er'nte ho fra Spinneri, a?

EDEL

Jo.

KONSTABELEN

Du ska vel på baptistmøte, da?
Det er metodistkjerka, det her.

EDEL

Jæ, skjønnte det var no gæli.

FORSTANDEREN

Men du må gjerne bli.

KONSTABELEN

Ja, det var ente sånn ment.

EDEL

Nei, nei! Jæ har bare gått feil, jæ.

KONSTABELEN

Det er fort gjort.

EDEL

Dere får unnskyldte forstyrrelsen.

KONSTABELEN

Du ska te Elim, du.

(Sang)

(Lydsignal. q:Konstabelen blir værende. r: til post C. k:Edel til post S.)

Post Ø. Scene 3.

(Havna i Halden. Tilstede q:Konstabelen Inn: l:Nini og h:Damen)

NINI

Er båten kommet?

KONSTABELEN

Den er på vei inn sundet.

DAMEN

Hvilken er det?

KONSTABELEN

Det er Olava.

NINI

Den har ledet helt fra Gravningssundet.

DAMEN

Nei! Det er Runn!

NINI

Men flytt Dem så jeg får se!

DAMEN

Ikke stå i veien, da, mann!

NINI

Det er Olava. Jeg kjenner henne på skorstenen.

DAMEN

Men Runn går opp på siden.

KONSTABELEN

Da er det krig!

NINI

Kan De la være å trampe meg på tærne.

KONSTABELEN

Unnskyld, frue. det var slett ikke hensikten.

NINI

Bort med seg!

KONSTABELEN

Nå ligger Runn foran.

DAMEN

Det er båten sin, det!

NINI

Hvem står ved siden av kapteinen?

KONSTABELEN

Det er tolleren. De hadde ikke tid til å sette han i land.

DAMEN

Kan De slutte å stå midt i utsikten?

KONSTABELEN

Runn leder med en båtlengde.

DAMEN

Nei! Hun mister fart!

NINI

Olava! Olava! Olava!

DAMEN

Runn! Runn! Runn!

KONSTABELEN

Der er dem forbi Verven.

NINI

Ikke stå der og skygg.

DAMEN

Nå ligger de jamsides.

ALLE

Heia! Heia! Heia!

KONSTABELEN

Der svinger dem!

DAMEN

Runn har innersvingen.

NINI

Olava er raskere!

KONSTABELEN

Dem har fyrt opp dekkstolane.

DAMEN

Der røk livbåten.

KONSTABELEN

Der går toller'n overbord.

NINI

Fortere! Fortere!

KONSTABELEN

Olava! Olava er i havn!

NINI

Ja!

DAMEN

Nei!

(Båtfløyte. Konstabelen ser på lommeuret.)

KONSTABELEN

Herre min hatt. Jeg må rekke toget.

(Lydsignal. l:Nini blir værende. h:Damen til post C. q:Konstabelen til post S.)

Post Ø. Scene 4.

(p:,r:,l: Tre arbeidere i et kor.)

ALLE

(Synger, ganske lavt, som om de var redd for å bli hørt.

Frihetens Forpost, tekst: Arne Paasche Aasen, mel.: Jolly Kramer Johansen)

Ser du byen og hjembygdas lier?

Ser du bølgende åser og fjell?

Det er folkets og framtidens Norge.

Det er ditt. Du skal eie det selv.

Kan du høre det duver i mot deg
som en sang i den høstlige kveld.

Ref.:

Kamerater! Kamerater!

Det er frihetens forpost her nord.

Vi skal bygge, vi skal trygge,
vi skal verge hver fot av dets jord.

Dette hjem er vårt dyreste eie.

Her har slekter i hundrer av år
gjennom hverdagens trofaste virke
ryddet grunnen for arbeidets kår.

Her har fedrene strevet og kjempet
for en framtid som nu er blitt vår.

Kamerater! osv.

Se, det lysner av dag over landet,

og det gror selv i kløfter og skar.

La det fylle vårt sinn og vår tanke,
la oss gi det hver evne vi har.

Kan du høre den bruser i mot deg
denne sang som i dag krever svar!

Kamerater! osv.

(Lydsignal. Alle til post C.)

Post S. Scene 1.

(Udefinert sted. Tre religiøse arbeidere. h:1 g:2, r:3)

1

Anna Andersen flyr dør mellom og vil ha vårt organisert.

2

Men det blir det ente no a.

3

For det er ukristelig.

1

Fagforeninger altså.

3

Og dans.

2

Jæ kjenner ingen som dansær lenger.

1

Og fyll. Drekking er også ukristelig.

2

Det er bare mannfolk som drekker.

1

Og speller kort.

3

Men døm får høre't.

1

Før var'e sånn at kjerringene måtte møte opp for å hente lønna te kællane.

2

For at døm ente sku springe rett på samlaget og kjøpe brennvinn.

3

Men det var i gamle daer.

2

Nå har vi lagt ne samlaget.

1

Og alle brennvinnshøkerne er borte.

3

Og mannfolka sverger avholdsløfte.

2

Jæ kjenner ingen som drekker lenger

3

Men det er mye fælt i verden.

1

Krig og revolusjon.

3

Syndikalister og bolsjeviker.

2

Fagforeninger.

1

Anna Andersen flyr dørimellom og vil ha vårs organisert.

(osv.)

(Lydsignal. h: blir værende. g: Berit til post C. r: til post Ø)

Post S. Scene 2.

*(Et kontor på Spinneriet. Tilstede h:Lederen. Inn p:Bestyreren og m:Designeren.
De beundrer en duk.)*

DESIGNEREN

Sjefen hadde kalt meg inn på kontoret.

BESTYREREN

Den er veldig fin.

LEDEREN

Absolutt

BESTYREREN

Morsom!

LEDEREN

Ingen tvil om det.

BESTYREREN

Koselig.

LEDEREN

Hyggelig.

DESIGNEREN

Så fint.

BESTYREREN

Vi går for den.

LEDEREN

Vi gjør det.

BESTYREREN

Den kommer til å ligge på tusener av julebord over hele landet.

LEDEREN

Vi trenger bare noen små endringer.

DESIGNEREN

Hva slags endringer?

BESTYREREN

Ikke noe stort.

LEDEREN

Bare en bagatell.

BESTYREREN

Noen engler.

DESIGNEREN

Engler?

BESTYREREN

Små engler.

LEDEREN

Istedenfor nisser.

DESIGNEREN

Hvorfor det?

LEDEREN

Det er jo jul.

BESTYREREN

Tradisjon. Folks følelser. Julens egentlige innhold.

LEDEREN

Et lite Jesusbarn hadde også gjort seg.

BESTYREREN

Og julestjernen.

DESIGNEREN

Et esel også, kanskje?

LEDEREN

Ja, et esel hadde vært fint.

DESIGNEREN

Men dette er en nisseduk.

BESTYREREN

Ja, jo, og det er veldig fine nisser.

LEDEREN

Men kanskje litt mange.

BESTYREREN

Julens innhold tatt i betraktning.

LEDEREN

Det er jo en kristen høytid.

BESTYREREN

Men nissene er fine, bevares.

LEDEREN

Men om du kunne ta bort luene
og sette på en glorie.

DESIGNEREN

Men jeg ville jo tegne nisser.

BESTYREREN

Om vi kunne bli enige om et kompromiss
og setter en engel mellom hver nisse?

LEDEREN

Og en stjerne.

DESIGNEREN

Nei!

Det er min duk.

Det er min formgiving.

Enten blir det nisser, eller så blir det ingen duk.

Jeg tegner ikke engler!

(Lydsignal. p:Bestyreren blir værende. m:Designeren til post C. h:Lederen til post Ø.)

Post S. Scene 3.

(Et møblert hjem. Tilstede: p:En far. Inn g:Moren og k:Datteren)

DATTER

Jeg kom hjem fra skolen en dag, jeg husker ikke hvilken, men århundret var ungt og Far var stolt som en hane.

FAR

Se her! Se her!
Se hva vi har fått!

DATTER

Hva er det?

FAR

Ja, hva er det?
Hm? Hva er dette her?

MOR

En knapp på veggen.

FAR

En bryter!
Ikke en knapp, men en bryter. Se:
På!

DATTER

Å!

FAR

Av!
På.
Av.
Mor!

MOR

Skal jeg? Javel.
(Tørker av hendene.)

FAR

På.
Av.
Nå er det min tur.
På.
Av.

DATTER

Får jeg?

FAR

Vent litt.
Jeg skal vise deg.
Du vipper opp. Slik.
Også vipper du ned. Slik.

MOR

Blir ikke elektrisiteten utslitt når du holder på slik?

FAR

Hva skulle bli utslitt?

MOR

Jeg vet ikke.

FAR

Turbinene på Porsnes?

Det kommunale ledningsnett?

MOR

Glødepæren?

FAR

Nei. Nei. nei.

Dette er kraft for fremtiden.

Nå har menneskeånden temmet naturen, forstår du.

Vi har lagt fossegrimen i lenker og satt ham til å arbeide for oss.

La det bli lys.

På. Se!

Av.

På.

(Lyset går.)

Hva skjedde nå, da?

DATTER

Kanskje det ikke er mer vann i fossen?

(Lydsignal. g:Moren blir værende. k:Datteren til post C. p:Faren til post Ø.)

Post S. Scene 4.

(På toget. Tilstede g:Mor. Inn q:Konduktøren og m:Datteren)

KONDUKTØREN

Klar til avgang.

MOR

Vent på vårs!

KONDUKTØREN

Ska dere være med får dere skynde dere.

MOR

Men så hjelp til da.

DATTEREN

Det er helt fullt, jo.

MOR

Er det plass te vårs her?

Jæ står jæ, så kan du sitte på spannet.

DATTEREN

Er vi framme snart?

MOR

Er det lenge te Ankersporet?

KONDUKTØREN

Sju minutter om vi kommer vårs opp bakken.

DATTEREN

Se så mye bær a Mamma.

MOR

Hvor?

DATTEREN

Der ute. Som vi kjører forbi.

MOR

Å i jøsse namn.

DATTEREN

Det er her vi skulle pelt, da!

MOR

Ja, se.

DATTEREN

Når vi kommer fram er'e helt bart. Det er jæ sikker på.

Å, se der!

MOR

Nei, vi kan'te kjøre fra alle døm bæra.

Pass på sekken, så hoppær ja ta.

DATTEREN

Vær forsiktig.

MOR

Ja-ja. Nå hoppær, jæ.

KONDUKTØREN

Da er det Myrane neste stopp.

DATTEREN

Men ente kjør fra Mamma, da!

KONDUKTØREN

Å er ho hen, 'a?

DATTEREN

Der!

KONDUKTØREN

Har hoppa ta igjen?

MOR

Vent på meg!

(Lydsignal. Alle til post C.)

Post C. Scene 5.

(Møtelokale. Inn: alle. Anna og Agitatoren først)

ANNA

Så mange dere er!
Det hadde jæ aldri trudd.
Klara, kom du allikavæl.

KLARA

Jæ måtte jo det, når alle andre kom.

ANNA

Og der er mora mi åsså!

ANNAS MOR

Det her var vel ente no å holde hemmli.
Hvorfor sa du ente hva du drev med?

ANNA

En - to - tre - fire ... og der er Berit som aldri går noen steer.
Jæ trur vi har nådd alle!

SLARVA

Det var vel ingen sak.

ANNA

Og Johan også.

JOHAN

Jæ måtte jo ta en titt.

BERTE

Ska jæ ta'n med mæ utafør?

ANNA

Nei, det skal du ikke.
Han ska få høre alt vi sier.
Og etterpå ska'n få rapportere te ledelsen at jentene på spinneri er like godt organiserte som noen andre.
Klarer du det, Johan?

JOHAN

Det skulle vel gå bra.

OLGA

Da syns jæ vi ska rope tre ganger hurra for Anna Andersen. Norges første kvinnelige fagforeningsboss.

ANNA

Stopp!
Hurra kan dere rope etterpå.
Nå skal vi velge ordstyrer og referent.
Og så skal vi – hva skal vi gjøre da?

AGITATOREN

Godkjenne innkallingen.

ANNA

Godkjenne innkalling og dagsorden.

For sånn er det å være organisert. Nemlig.

DAGNY

Jæ trur jæ byner å grine!

EDEL

Hvorfor det? Det slutta jo bra?

Mellomspill

H:FORMANNEN

Tilbake til arbeidet!

P:BESTYREREN

Vi må få opp tempoet. Ordreboken er full!
(*De sprer seg ut på de ulike postene igjen.*)

Femte sirkel. Konkursenes år.

De som er med

a..... Ankers mor, skurekone, spinnejente	b.....Bente, indisk vevjente
c.....arving, vevjente, dame, nåtlerske	d.....en mor, vevjente
e.....Slarva, datter, spinnejente, nåtlerske	f. .Haldenpiken 71, spinnejente, blåveispike
g.....spinnejente, mor	h.....skurekone, spinnejente
i.....badejente, spinnejente, blåveispike, inder	j.....badejente
k.....Eldre dame, spinnejente	l.....blåveispike, indisk vevjente, datter
o.....C. Anker, ingeniør, sjef i Asia, Klein	n.....Statsråden, ingeniør, spolegutt
p.....aksjemegler, spolegutt, Hofgård	q.....HA, formann, Johanson

I denne sirkelen blir scenene kortere og kortere. I de tre første gjennomløpene spilles alle replikkene. Fjerde gang spilles replikkene merket 1-4 og 1-5. Siste gang spilles bare de som er markert som 1-5.

Post N. Scene 1.

(Tilstede o:Christian Anker, a:Hans mor. Anker håndhilser på publikum-)

C.ANKER

(1-5) Goddag. Anker. Christian Anker. Gleder meg.

(1-3) Jeg leter etter kull på Svalbard.

HANS MOR

(1-3) Du skal ikke heller kjøp litt skog, Christian?

C.ANKER

(1-3) Mine penger skal ikke syltes bort i grantrær, Mamma.

(1-3) De skal ut å arbeide. De skal satses.

HANS MOR

(1-3) Er ikke det risikabelt?

C.ANKER

(1-3) Nettopp derfor. Goddag. Mitt navn er Anker. Ingeniør.

(1-4) Kunne De tenke Dem å investere i et tresliperi?

HANS MOR

(1-4) Men sagbrukene, Christian?

C.ANKER

(1-4) Jeg skal legge dem ned alle sammen, Mamma.
Nå er det cellulose som gjelder.

HANS MOR

(1-4) Er ikke det veldig risikabelt?

C.ANKER

(1-4) Det er på tide noen av oss gir noe tilbake. Anker. Gleder meg.
Visste de at denne byen er bygd på tremasse?

HANS MOR

(1-3) Skal du ikke heller gifte deg med frk. Wiel?

C.ANKER

(1-3) Jeg skal gifte meg med stuepuken, skal jeg.
Av ren pur kjærlighet.

HANS MOR

(1-4) Men det er da fryktelig risikabelt?

C.ANKER

(1-4) Det er nettopp det det er.

(1-5) Goddag. Vet De hva denne byen trenger?
Det denne byen trenger er flere som meg!

Post N. Scene 2. Livet.

(b:Gerd. d:støtteperson)

GERD

- (1-4) Jeg het Gerd Johansen.
- (1-5) Jeg ble født i 1915 og vokste opp i Garvergata.
- (1-3) Jeg gikk på pikeskolen. Frøken het Helga, kan jeg huske.
- (1-3) Jeg ble konfirmert i Tabernakelet. Forstanderen het Fladeby.
- (1-5) Da jeg var 15 fikk jeg arbeid på Østfold Skofabrikk.
- (1-4) Først drev jeg med sverting.
- (1-4) Siden ble jeg nåtlerske.
- (1-4) Vi sydde skafteøvler.
- (1-4) Det var tungt arbeid.
- (1-4) Jeg husker gamlesjefen – Carlson.
- (1-4) Han bodde i slottet, på Os.
- (1-3) På 60-tallet kom en mann som drev tidsstudier.
- (1-3) Han var det ingen som likte.
- (1-4) Jeg ble gift med Anton i 1937.
- (1-4) Han var så flink til å synge.
- (1-4) Vi fikk to unger.
- (1-5) I 1992 døde jeg.
- (1-5) Det var livet mitt.

Post N. Scene 3. Tidsstudie.

(I skofabrikken. c:Cora og e:Edna, nåtlersker.)

CORA

(1-5) Nå skal jeg tidsstudere deg.

EDNA

(1-5) Jeg trodde ikke du var sånn.

CORA

(1-5) Hold tåta og sy.

(1-3) Nå starter jeg klokka.

EDNA

(1-3) Men jeg har jo bynt alt.

CORA

(1-3) Da må du ta opp igjen.

(1-4) Da starter jeg klokka.

EDNA

(1-4) Au!

CORA

(1-3) Stakk du deg?

EDNA

(1-4) Jeg stakk nåla gjennom fingeren!

CORA

(1-3) Hold handa i været, så henter jeg Roald med tanga.

EDNA

(1-3) Men stopp klokka først.

CORA

(1-3) Nei, det skal jo være med.

EDNA

(1-3) Det skal det vel ikke.

CORA

(1-3) Jeg må spørre konsulenten.

EDNA

(1-4) Du må hente Roald og tanga!

CORA

(1-4) Jeg må først spørre konsulenten om jeg skal ta tida på at Roald trekker ut nåla.

(Kommer tilbake.)

EDNA

(1-4) Hva skal du nå?

CORA

(1-3) Jeg må slå av klokka.

(1-4) Jeg kan ikke ta tida på at jeg snakker med konsulenten, mens du sitter der og blør.

Post N. Scene 4. Habberstad.

(Møte i Haldens Klubb. q:konsulenten fra Habberstad, f:assistenten hans)

KONSULENTEN

- (1-3) Det er lett å være etterpåklok.
- (1-3) Den muligheten får dere ikke.
- (1-3) Vi studerte produksjonen hos ...

ASSISTENTEN

- (1-3) Østfold

KONSULENTEN

- (1-3) Østfold Skofabrikk. Vi så på produktene til ...

ASSISTENTEN

- (1-3) Wildaria.

KONSULENTEN

- (1-3) Wildaria. Vi snakket med de tillitsvalgte hos ...

ASSISTENTEN

- (1-3) Røed.

KONSULENTEN

- (1-4) Vi laget en plan.
- (1-4) Den planen var deres mulighet til klokskap her og nå.
- (1-4) Dere har lest den.
- (1-4) Jeg har hørt på hva dere har å si.
- (1-4) Jeg har vurdert alle innsigelsene.

- (1-4) Dere skjønner ikke den tiden dere lever i.
- (1-4) Om kort tid er det ikke en skofabrikk igjen i byen.
- (1-4) Jeg har vist dere fremtiden.
- (1-4) Dere er ikke i den.

Post V. Scene 1.

(q:HA og f:Halden-piken, g: og l: tilskuere)

HA

(1-5) Anne-Beate er årets Halden-pike!

(1-4) Sytten år gamle Anne-Beate Larsen ble kåret til årets Halden-pike på Fredriksten i går kveld.

(1-3) Fikk de se henne på Fredriksten?

Hvis ikke vil De få gleden av å treffe henne som vertinne i Domus, Halden, Storgata 8.

Anne-Beate synes å kunne bli en sjarmerende representant for byen.

(1-4) Juryens valg falt tydelig i smak.

(1-5) Skulle bare mangle og!

Post V. Scene 2.

(a: og h:, to skurekoner og o: og n: to ingeniører. Skurekonene vasker, mens ingeniørene analyserer. Det skjer en viss forbyttning av bølter.)

SKUREKONE

(1-3) I 1970 så Tista ut som en sjokolade med krem fra Erlandsens Conditori.

INGENIØR O

(1-4) Hvordan går det med rengjøringen?

INGENIØR N

(1-3) Det går vel bra.

INGENIØR O

(1-3) Jeg mener ikke den rengjøringen. Jeg mener rensesprosessen.

INGENIØR N

(1-3) Renseprosessen går sin gang.

INGENIØR O

(1-3) Og det betyr?

INGENIØR N

(1-4) Slipper du kjemikalier i vannet, så blir det jo alltid litt skum.

INGENIØR O

(1-5) Kan vi få kjemikaliene ut av vannet?

INGENIØR N

(1-4) Om fem år, kanskje. Eller ti.

INGENIØR O

(1-4) Det holder ikke.

INGENIØR N

(1-4) Vi får be statsråden om utsettelse.

INGENIØR O

(1-4) Tror du vi får det, da?

INGENIØR N

(1-5) Vi får stole på statsråden!

Post V. Scene 3. Badetur.

(b: i: j: Tre jenter. d: En mor.)

JENTE I

(1-5) Mamma, Bente har plumpa!

MOREN

(1-4) Hvor?

JENTE I

(1-4) I fjorden.

MOREN

(1-4) Nei! Hva skulle det være godt for?

BENTE

(1-3) Det var ikke meninga.

JENTE J

(1-3) Vi lekte at vi var på stranda, som i gamle daer. Og så skle ho på fjellet.

MOREN

(1-3) Var du helt under?

BENTE

(1-3) Ja.

MOREN

(1-3) Av med klærne. Rett i dusjen.
Disse må kastes.

(1-5) Har du utslett?

JENTE I

(1-4) Skal det alltid være sånn?

MOREN

(1-4) Jeg vet ikke.

(*sukk*)

(1-4) Vi får stole på statsråden.

Post V. Scene 4. Aksjeselskapet Kosmos.

(*c:; e: to døtre, k:en gammel dame, p:en finansmegler*)

DAMEN

(1-4) Om jeg vil selge? Et øyeblikk.

(1-5) Det er en mann i telefonen. Han vil kjøpe Saugbrugsforeningen.

DATTER C

(1-3) Du eier ikke Saugbrugs, Mamma.

DAMEN

(1-3) Nei? Jeg gjør vel ikke det?

DATTER C

(1-3) Nå tror Mamma hun eier Saugbrugsforeningen.

DAMEN

(1-3) Hallo? Jeg eier ikke Saugbrugsforeningen.

DATTER E

(1-3) Hun gjør faktisk det.

MEGLEREN

(1-3) De gjør faktisk det.

DATTER E

(1-3) Pappa kjøpte noen få aksjer en gang.

MEGLEREN

(1-4) Jeg har forstått at De sitter på en liten post.

DAMEN

(1-3) Men hvor kan de være, da?

DATTER E

(1-3) De ligger i kommoden.

MEGLEREN

(1-3) Har De sett i kommoden?

DATTER E

(1-3) Under brystholderne.

DATTER C

(1-4) Men vil noen betale for dem?

MEGLEREN

(1-4) Jeg kunne tenke meg å betale en liten sum.

DAMEN

(1-4) Han vil betale for dem.

DATTER E

(1-5) Men selg, mamma, selg!

DATTER C

(1-5) Det er klart vi skal selge!

Post C. Scene 1. Bak gardinene.

*(Tekst og melodi, Roy Willy Olsen
b:, e:, h:, k: Fire kjerringer bak gardinene.)*

(1-5) Hvis du kommer full litt sent på natt
og du ingen ser så tror du at
du kan sjangle hjem for fulle seil
da er det sikkert at du har tatt feil
(1-4) for bak gardinene finns det mange
selv om døgnene blir litt lange
vil de alltid alltid følge med
de er nysgjerrige og de vil se
men trøstens ord det får du aldri høre
det må du ikke regne med å gjøre
regn med sladder sjøl om du er kjekk
du blikke rost før du er borte vekk

(1-3) Nå har han vært ute og drukke
for han er full som ei blomsterkrukke
Han drikker opp alle ting omtrent
Det ække lenge nå til han blir sendt
men trøstens ord det får du aldri høre
det må du ikke regne med å gjøre
regn med sladder sjøl om du er kjekk
du blikke rost før du er borte vekk

Post C. Scene 2. Båveispikene.

(c:Dame. f;,i;,l:Småjenter.)

DAMEN

(1-4) Hva gjør dere her, da jenter?

JENTE F

(1-5) Vi venter på toget, vel.

JENTE I

(1-4) Vi venter på noen.

JENTE F

(1-4) På stasråden!

JENTE L

(1-3) Han kommer med toget fra Oslo.

JENTE I

(1-4) Vi har blomster.

JENTE F

(1-4) Det er blåveis.

JENTE I

(1-4) Vi har plukka døm.

JENTE L

(1-3) På et hemmelig sted.

JENTE F

(1-4) Det er ikke lov.

JENTE I

(1-4) Men det er til stasråden.

JENTE F

(1-3) Så da gjelds det ikke.

JENTE L

(1-3) Vi ska ta'n i mot.

JENTE F

(1-3) Vi ska si velkommen.

JENTE L

(1-3) Velkommen til Halden.

JENTE F

(1-3) Nei, velkommen te Testæln ska vi si.

DAMEN

(1-4) Men han kommer vel ikke hit?

JENTE F

(1-4) Gjør'n ikke det?!

DAMEN

(1-5) Toget stopper ikke Tistedalen.
Det har det ikke gjort siden 1965

Post C. Scene 3. Statsråden.

(n:næringsminister, o:Gunnar Klein, p:Paul Hofgård, q:Arvid Johanson)

JOHANSON

- (1-3) Betalingene var innstilt.
- (1-3) Bedriften var konkurs.
- (1-3) Jeg hadde stilt spørsmål i Stortinget.
- (1-3) Til ingen nytte.
- (1-5) Så kom endelig statsråden.
- (1-4) Lørdag 28. august 1971.
- (1-4) Vi ventet på ham på stasjonen.

HOFGÅRD

- (1-3) Paul Hofgård

KLEIN

- (1-3) Gunnar Klein.

JOHANSON

- (1-3) Og jeg.

HOFGÅRD

- (1-3) *(sukk)*

JOHANSON

- (1-4) Det var en grå høstdag.

KLEIN

- (1-4) Regntung.

HOFGÅRD

- (1-4) Toget er forsinket.

KLEIN

- (1-4) Det spiller ingen rolle.

JOHANSON

- (1-4) Vi visste hva han ville si.
(De venter)

HOFGÅRD

- (1-3) Der er han.
- (1-5) *(Statsråden kommer. De slår opp paraplyene sine. Holder dem over statsråden. Håndhilser som i en begravelse.)*

STATSRÅDEN

- (1-5) Mine herrer. Her kan intet gjøres.
(Et smell, kanskje et kanonskudd?)

Post C. Scene 4.

(a.,d.,g.:j:)

ALLE

(1-5) Når krisetida kommer
og far er arbeidsløs
og bestefar er pengelens
og mor tuberkuløs
Når banken har stengt døra
og huset vårt er selt
da reiser vi te Hvaler og
– bor i telt.

(1-4) Når det er trangt om salighet
ja trangt om alt i grunn
Og kjøkkenet er leid ut
tel en slask fra Svinesund.
Når vi er fjorten ungær
og nok et under skjer
da reiser vi te Hvaler og
– lagær fler.

(1-3) Når doktor Brekke sier
at jeg er farlig slank.
Når dressen min er lapp i lapp
og buksebaken blank.
Når frakken min er pantsatt
og hatten min er spist.
Da reiser jeg te Hvaler og blir
– naturist.

Post S. Scene 1. Graffiti.

(c: og d:, to jenter i vevsalen. p: spolegutt, n: formann.)

JENTE C

(1-5) Lasse elsker Josefine

JENTE D

(1-5) Hold opp!

JENTE C

(1-5) Det står det her.

JENTE D

(1-4) Få se!

JENTE C

(1-4) L elsker J, står'e.
Noen har rissa det inn på benet på vevstolen.

JENTE D

(1-4) Er det du det eller?

SPOLEGUTT

(1-4) Nei!

JENTE C

(1-4) Heter ikke du, Lasse 'a?

SPOLEGUTT

(1-3) Jo, men det kan jo være hvem som helst.

JENTE C

(1-3) Hvem da? Laymond? Lonny? Lom-Åge?

FORMANN

(1-3) Nå må dere slutte å somle jenter. Det er et nytt skift som ska på.

Post S. Scene 2. Varsel.

(*q:Formann, e:,g:,i:spinnejenter.*)

JENTE E

(1-5) Er det sant at vi ska leggas ner?

FORMANNEN

(1-5) Sant? Ja. Nei! Ja. Det vet vel ikke jeg.

JENTE G

(1-4) Men jeg ska gifte meg!

FORMANNEN

(1-4) Gratulerer!

JENTE G

(1-4) Takk, men vi ska i banken te mandan. Får vi lån, eller?

FORMANNEN

(1-4) Det vet vel banken bedre enn meg. Det er døm som holder liv i vårs

JENTE J

(1-3) Men det som sto i avisa?

JENTE E

(1-3) Først sto det at vi aldri har gått så bra.

JENTE J

(1-3) Så sto det at vi var konkurs...

FORMANNEN

(1-3) Det er ikke jeg som skriver avisa.

(1-5) Vi får stole på statsråden!

Post S. Scene 3. Utav spinneriet.

(a:,f:,h:,k: spinnejenter)

JENTE A

(1-5) Nå får du komme!

(1-4) Jæ ska låse.

JENTE F

(1-4) Jæ må bare rødde først.

JENTE A

(1-4) Hvorfor det?

JENTE F

(1-4) Så alt er klart tel mandan.

(1-4) Nei, gu så dum jæ er...

JENTE H

(1-3) Hvor ska dere gjøre ta dere 'a, jenter?

JENTE K

(1-3) Vi ska dra te Moss. Egil har fått jobb på Pettersons.

JENTE A

(1-3) Meg er'e ikke så fali me. Så leng kellen er på Kaken.

JENTE H

(1-3) Jæ blir pensjonist jæ nå, så gammel som jeg er.

JENTE A

(1-4) Det er bare deg igjen, Evelin. Hva skal du gjøre?

JENTE A

(1-5) Jeg?

Jæ ska sitte her og vente på statsråden!

Post S. Scene 4.

(Et sted i Asia. o:gründeren, i:vaskekona, b: og l: vevjenter)

SJEFEN

- (1-4) Congratulations.
- (1-3) From Department of Industry
- (1-3) Special economic zone, Telepur...
- (1-3) Hva gjør hun der nede?

JENTE B

- (1-3) Parwati, du trenger ikke vaske nå.

VASKEKONA

- (1-3) Jeg bare ser.

SJEFEN

- (1-3) Hold opp med det.
Jeg leser et telegram.
The bright future of our country in the light of modernization...

VASKEKONA

- (1-5) Det står noe her.

JENTE L

- (1-4) Hva da?

VASKEKONA

- (1-5) L elsker J

JENTE L

- (1-4) Hva betyr det?

JENTE B

- (1-3) Ja, hva betyr det?

JENTE L

- (1-3) Er det noe farlig?

SJEFEN

- (1-3) No, no, no!
- (1-3) Det står alltid sånn.
- (1-5) Denne siden er ned, betyr det.

Post Ø. Scene 1.

(i:, j:)

I

(1-5) Siden skjedde så mye:

J

(1-5) Redaktør Lund fikk pryl.

I

(1-4) Den nye demningen på Brekke.

J

(1-4) og den nye bybroa.

I

(1-4) Borgermester Hansens begravelse.

J

(1-4) Den store Halden-messa på Fredriksten.

I

(1-5) Andre verdenskrig.

J

(1-5) Gunnar Denten mista hund sin ut av vindu.

I

(1-4) Konstabel Kure ble tatt med 200 liter sprit i båten .

J

(1-3) Makø.

I

(1-3) Det nye sjukehuset.

J

(1-3) Iddeveien ble brolagt.

I

(1-3) Vi fikk nonner.

J

(1-3) Og mormonere.

I

(1-3) Og atomreaktor.

J

(1-5) Og så var det 1971.

Post Ø. Scene 2. . Også et liv.

(k:Elsa, p:hjelper)

ELSA

(1-3) Hva skal jeg gjøre?

HJELPEREN

(1-3) Si hva du het.

ELSA

(1-3) Jeg husker ikke.

HJELPEREN

(1-5) Du het Elsa Larsson.

ELSA

(1-3) Jeg het Elsa Larsson.

HJELPEREN

(1-5) Du ble født i 1907.

ELSA

(1-3) Jeg ble født i 1907.

(1-3) Hjelp meg da.

HJELPEREN

(1-4) Du vokste opp på Damhaugen.

(1-4) Faren din var stuer på havna.

(1-4) Brødrene dine også.

(1-4) Du fikk jobb på Kaken. I sorteringa.

(1-4) Dere sorterte avispapir.

(1-4) Det var mest kvinnfolk der.

(1-4) Papiret ble målt i ris.

(1-4) Var det mange feil, ble det færre ris og mindre penger.

(1-4) Men siden økte lønnene og arbeidsdagene ble kortere.

(1-4) Du fikk leilighet i Habo.

(1-5) Du fikk oppleve en stor velstand.

ELSA

(1-5) Det er sant. Stor velstand.

Post Ø. Scene 3. Stenhoggerminner.

(g:Mor og l:datter.)

DATTER

(1-3) Vil du ham deg dette bildet?

MOR

(1-3) Kast det!

DATTER

(1-3) Har du veska di, da?

MOR

(1-3) Nei!

DATTER

(1-3) Får jeg se hva du har med deg, da?

MOR

(1-4) Det er pappas verktøy.

DATTER

(1-4) Morfars? Jernstenger og ...

MOR

(1-4) Det er bor.

DATTER

(1-3) Og ei slegge?

MOR

(1-3) Det er pappas stenhoggerhammer.

DATTER

(1-4) Skal du ha med deg ei bømme med jernskrammel?

MOR

(1-5) Det var et fritt liv!

(1-3) Vi var sju unger og ingen fortalte oss hva vi skulle gjøre.

(1-5) Pappa sto i fjellet og hogg sten.

(1-4) Var det ikke bra nok så fikk han ikke betalt.

(1-5) Det var ingen som eide han.

(1-4) Når han ble sjuk, så døde han!

(1-4) Han slapp å komme på sjukehjem.

(Gråter)

Post Ø. Scene 4.

(h: Budbringeren, n: Statsråden, på toget fra halden)

BUDBRINGEREN

- (1-4) Jeg vet hvem du er.
- (1-3) Jeg har sett deg på TV.
- (1-4) Du er næringsministeren.
- (1-3) Du kom for å redde byen.

STATSRÅDEN

- (1-3) Det er jo ikke noe jeg kan gjøre alene.

BUDBRINGEREN

- (1-3) Ikke avbryt!
- (1-4) Jeg har noe viktig å si.

STATSRÅDEN

(nervøs)

- (1-3) Kanskje du kan skrive et brev til departementet.

BUDBRINGEREN

- (1-3) Jeg skal ikke antaste deg.
- (1-3) Men du må høre etter.
- (1-4) Det finnes et plogjern til.
- (1-3) Forstår du?
- (1-3) Det var økser. Det var våpen.
- (1-3) Det var maskiner og skipskjøler.
- (1-3) Og små, små nudder til beksømstøvler.
- (1-4) Men det finnes et siste plogjern.

STATSRÅDEN

- (1-4) Jeg tror ikke jeg forstår.

BUDBRINGEREN

- (1-4) Bare husk det! Det siste plogjernet!

(I femte runde, etter scene 3, kommer et smell. Type kanonskudd. Eller sammenbrudd. Kakofoni.

Hvis alt er rett beregna skal de ulike gruppene stå i følgende posisjoner:

I er på post N.

II er på post S

III er på post C

IV er på post Ø

V er på post V.

Så kommer en utmarsj, som speiler syklus 1, men er raskere, fordi vi bruker begge utganger. Herfra må spill og replikker være ganske usammenhengende. Maskinen har gått i stykker. Femte runde av scene 4 spilles ikke (bortsett fra N4). Skuespillere som blir til overs går inn i oppløste rutiner. Spikrer fast føttene sine i gulvet. Går i ring. Sager over fanget de sitter på. Drikker skuremiddel.

i: og j: går fra V til C. k: går fra S til C.

q: og f: går til scene N.

o: p: går til S

n: går til Ø

c: e: går til V

Gruppe IV ser scene U3 på post Ø og sendes ut.

Gruppe III ser scene C3 fra første sykel på post C

Gruppe I ser N4 (full) på post N.

Gruppe II ser U2 på post S og sendes ut.

Gruppe V ser U1 på post V.

Gruppe III ser scene U3 på post Ø og sendes ut.

Gruppe I ser U1 på post V.

Gruppe V ser U2 på post S.

Gruppe V ser scene U3 på post Ø og sendes ut.

Gruppe I ser U2 på post S og sendes ut.)

U1

(På post V. b: d: c: e:)

B

Rundt byen vokste det en tornehekk.

D

Jeg kan få en halv kilo kaffe.

C

En taksten kunne falle fra Kongegården.

E

Det tok måneder før den nådde marken.

D

Jeg en halv kilo kaffe kan få.

B

I den døde fjorden vendte livet tilbake.

D

Kilo kan kaffe halv jeg få.

C

Bjerkestrær slo rot på hustakene.

D

kilo få halv java kan kan kan.

E

Så vakkert, sa de fremmede. Her er alt som før.

B

En dag stengte Havenstrøms kaffeutsalg.

C

Men kundene fortsatte å gå gjennom veggene og handle som før.

D

Halv mokka kilo brent blend.

ALLE

(robotaktige. Spiller ingen rolle hva de sier, bare det ikke henger sammen.)

Jeg kan få en halv kilo hadde vært på ferie du også sagt opp bakken foran rådhuset

svenskejævel utslipp

sagfliskutterskrogkledningsbordduknakkeskulderkneogtårenerennerfartsgal stengte borte

deffekt musikk kumlokk gud oss med av ned bort ut ved ...

U2

(På post S. a: h: o: p:)

A

På utsiden gikk livet raskere og raskere.

H

Hvor gammel ble du?

A

På innsiden var det som ingenting skjedde.

Badet stengte, men de gamle mennene fortsatte å stupe gjennom gulvet der bassenget hadde vært.

H

Fikk du kjæreste?

A

Gymnasiastene spilte ikke lenger teater, men gjennom teaterets vegger hørtes hul latter.

H

Nå finnes du ikke mer.

Nå kan du glemme hvem du var.

A

Det ble valgår.

O OG P

Stem på vårt parti.

A

I den folketomme gågata gikk politikerne rundt og delte ut brosjyrer til hverandre.

O OG H

Velstand, vekst og ny giv.

A

Langsomt forsto vi at vi var døde og levde i de dødes by.

H OG P

Vekst, velstand og ny giv.

O OG P

Ny velstand, vekst og giv.

H

Nå er du en av oss.

U3

(På post Ø. g: l: n:)

G

Så pen ho var.

L

Ble bare tretti år.

N

Nå er ho en av oss.

N

Du fikk oppleve en stor velstand.

G

Kanskje han vet.

N

Hysj!

L

Spør!

N

Det har ingen hensikt.

G

Han var med til det siste.

N

Men det her var vel et prakteksemplar!

L

Det skader ikke å spørre.

N

Det som er borte er borte.

L

Byen er der fortsatt.

N

Bare de døde lever evig.

L

Byen lever i beste velgående.

G

Det siste plogjernet!

L

Hva skjedde med det?

N

Ikke plag dem. De vet ikke

L

Hva skjedde med det siste jernet?

(Slutt)